Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…й 1921 оной …н 21-һээ гарана | № 76 (16299) | 1983 оной апрелиин 1, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

…СЭН МЭРГЭН ОЮУН УХААТАН, ДҮЛЭТЭ РЕВОЛЮЦИОНЕР

Карл Марксын түрэһөөр 165 жэлэй, наһа бараһаарнь 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Москвадахи баярай суглаан

…Марксын түрэһөөр …й, наһа бараһаарнь …й ойдо зорюулаг- …Москвада, ССР Со- …театрта. мартын …рай суглаан бо-

…хотын хүдэлмэ- …шин түлөөлэгшэд. …дарай хүдөө ажа- …лмэрилэгшэд, пар- …еранууд, эрдэмтэд, …ажал ябуулагшад, …нин сэрэгшэд зал …каба. Социалис оро- …дипломатическа ту- …э эмхинүүдэй тол- …оор байлсаа. …н ара талада Марксын портредтэй улаан туг дэлгээтэй. Коммунис партиин манифестдэ түрүүшынхеэ зэдэлһэн «Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!» гэһэн үтэнүүд дээгүүрнь бэшээтэй.

Нүхэд **Ю. В. Андропов, Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков** гэгшэдые баярай суглаанда хабаадагшад хүл дээрээ зогсожо, удаан үргэлжэлһэн нэрьемэ альга ташалгаар угтана.

Ленинскэ партиин ветеранууд, партийна, совет ба ниитын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, промышленностиин болон хүдөө ажахын түрүүшүүл, эрдэм ухаанай ба соёлой элитэ ажал ябуулагшад, сэрэгэй начальнигууд президиумдэ һуугаа. Уругвайн Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Р. Арисменди, Чилиин Компартиин Генеральна секретарь Л. Корвалан эндэ байлсаа.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй МГК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Гришин баярай суглаае нээнэ.

Научна коммунизмын үндэһэ һуурииие табигша, сэсэн мэргэн оюун ухаатан, дүлэтэ революционер, дэлхэйн пролетариадай вождь ба багша Карл Марксын түрэһөөр 165 жэлэй ба наһа бараһаарнь 100 жэлэй ойе бүхы оронуудай коммунистнууд, түрүү үзэлтэй хүн түрэлтэн эдэ үдэрнүүдтэ тэмдэглэжэ байна гээд тэрэ хэлээ.

Ажалша хүнүүдэй зол жаргалай түлөө шэн габьяатайгаар тэмсэгшэ Карл Марксын гэрэлтэ дурасхаалые совет хүнүүд хүндэлэн һолно. Тэдэнэр шэн зоригто тэмсэлээрээ марксизм-ленинизмын агууехэ үг зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Коммунис партиин ба тэрэнэй Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро манай ороной ажалшад Марксын ба Ленинэй заагаан замаар, коммунизм байгуулха замаар саашадаашье хэлбэрингүйгөөр дабшаха юм.

«Марксын һургаал ажал ябуулгымнай хүтэлбэри мүн» гэһэн элидхэл хэхыень КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь **Б. Н. Пономаревто** үгэ үгтэбэ.

…нэрэ мүнхэрүүл- …заалые Карл Марк- …үлһан үеһөө хойш …бэшэ саг үнгэрөө, …Н. Пономарев хэлэ- …һургаалай, В. И. …уридшалан мэдэ- …һоор, эгээл ехээр …адаһан үе сагта ажа- … Манай нюдэн …революционно асари …адхан хубилалтанууд …боложошье байна. …турэнүүдэй социаль- … оршон байдал, …хин арадуудай ажа- …й эрхэ нүхэсэл, түхэл …нги үндэһөөрөө ху- …эзнһээ урагша хүн … тиимэ ехэ хэмжээ- …билалтануудые үзөө-

…түрэлтэнэй общест- …үргэлтэ социализм …эгсэ эрьелтэ хээ. …хадаа мүлжэлгэ …алтые, үсөөхэн ху- …диилэнхи олон зо- …хилдог засагые хэ- …дэ болюулаа бшуу. … хадаа түүхын …ые гэдэргэнь тэхэ- …тэжэ һэдэһэн имне- …тай хэгдэһэн хатуу … тулалдаануудта …шгүй хүсэтэй байһа- …дхан харуулаа. Гер- …измые, япон мили- …ые бута сохёод, со- …ын түрүүшын орон …рхэ сүлөөгэй ба бэеэ … байдалай түлөө тэм- … бусад арадуудта …, бүхэдэлхэйн саа- …дэбжэлтэ түйлахын … таатай зохид эрхэ … байгуулха хэрэгтэ …ы хубитаяа оруул-

…софиин ухаан бодо- …ы түүхые дүнлэхэ … Маркс: «филосо- …хэйе юрэл элдэб … тайлбарилдаг байгаа, … тэрэниие хубилгаха … үйлэ хэрэгынь мүн … гэһэн суута гол бо- … дэбжүүлээ бэлэй. …измын нангин дээдэ …нуудаар урмашуулаг- … хүдэлмэришэн анги, … хүнүүд энэ зорилгые …хэ замдаа айхабтар …алтануудые түйлаа

…ынь түлөө бидэ …е ёһолон хүндэлнэ- … Хэдэн зуугаад жэлэй … соо хүн түрэлтэн …гһөө, национальна ба … дарлалтаһаа, хюдал- …ба һүйд ехэтэй дай- …зобожо тулидаг бай- …ы ядуу түйган бай- … социальна эшэ үндэ- … Маркс анха түрүүлэн …лэн харуулаа һэн. … гол шухалань юуб … — тэдээнһээ мулта- …гаха материальна үн- …үүринень, бодото ар- …оломжонуудыень элирүүлэн харуулаа ха юм. Общественэ хүгжэлтын зайлашагүй хуулинуудые тэрэнэй нээһэниинь. капитализмтай хайшан гээд тэмсэхэб, хайшан гээд илалта түйлахаб, хайшан гээд шэнэ, социалис байгуулалта зохёон байгуулхаб гэһэн эрдэм наукые байгуулһаниинь тэрэнэй хэтэдээ мүнхэ аша габьяань мүн болоно.

Маркс хадаа бүхэдэлхэйн түүхын дабшалые материалис ёһоор тайлбарилаа, социально - экономическа байгуулалтануудай хүгжэлтэ ба һэлгэлтэ тухай һургаал ухаалан зохёогоо.

Тэрэ хадаа ори ганцахан научна политическэ экономи зохёон байгуулаа. буржуазиин баяжалгын эшэ үндэһэ — нэмэри үнэ сэн нээгээ юм. Тингэжэ капитализмын үедэ мүлжэлгын нюусые элирүүлһэн. тэрэниие революционно ёһоор унагаалгын зайлашагүй байһые гэршэлэн харуулһан байна.

Тэрэ хадаа мүлжэлгэтэ һүүлшын байгуулалтые усадхаха ба социализм байгуулгые толгойлхо үүргэтэй хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ үүргые үндэһэлэн зохёогоо.

Тэрэ хадаа байгаали болон общественэ шэнжэлэлгын тон научна, диалектико-материалистическэ метод, пролетарска ангиин методологи, ондоогоор хэлэбэл, ниитын хүгжэлтэ болон үйлэ хэрэгүүдые үнэн сэхээр ойлголгын, тэдээндэ ёһотойл бодотоор хандалгын методологи ухаалан зохёогоо.

Хэтэ үеын удха шанартай эдэ нээлтэнүүдэй ашаар социализм хадаа дэгэд хооһон бодомжо байһанаа эрдэм наука болоһон байгаа.

Зүгөөр Маркс ганцашье сэсэ мэргэн эрдэмтэ байгаа бэшэ — өөрынь байгуулһан эрдэм наукын хүдэлмэришэн ангиие сүлөөрүүлхэ арга зэбсэг болохынь тулада тэрэ бүхы ами наһаа зорюулаа юм. Революционно ухаан бодол ба революционно бодото ябуулгые нэгэдүүлһэнһээ дэлхэйн саашанхи дэбжэлтын шиидхэхы хүсэн болоһон марксизмын политическэ агууехэ үзэл суртал мүндэлэн бии болоо бшуу.

Научна социализмын бүгэдые хабаадуулагша теоретическэ түрүүшын документ — «Коммунис партиин манифест» революционно ябуулгын программа мэтээр бии болоо һэн. Тэрээн дотор Маркс ба Энгельс гениальна сэсэ мэргэнээр, нүлөөлхы гайхамшагтай ехэ хүсэтэйгөөр, аятай гоё түхэл янзатайгаар пролетариадай үзэл surталай үргэн дэлисэтэй, нэгэн бүхэли найруулга анха түрүүн хэһэн байна.

Шэнэ үе сагта Ленинэй сэсэ мэргэн ухаан бодолоор научна социализм шэнэ үндэртэ гаратараа хүгжөөгдөө бэлэй. Тэрээн дотор анха түрүүн оруулагдаһан тэрэнэй зохёохы ёһоор хүгжэжэ шадаха шадабаринень Советскэ Союзай Коммунис парти, аха дүү коммунис партинууд буруушаашагүйгөөр гэршэлэн харуулаа. Тэрэнэй эсэстэ ниитын бүхы хүгжэлтэ марксистско - ленинскэ хэтэдээ мүнхэ һургаалай улам ургажа байгаа нүлөөн доро болодог лэ.

Марксизм - ленинизм — эрдэм наука байһан лэ тула хайшаашье тэгшэ түгэс юм, тэрээн дотор нэгэн шудхамал мэтээр философи. политическэ экономи, социализмын ба коммунизмын түлөө тэмсэлэй теори таһаршагүйгөөр нэгэдэнхэй бшуу. Тэрэ хадаа эгээл хүшэр хүндэ, зүгөөр эгээл батадхагдамал шалгалта — зуу гаран жэлэй бодото байдалаар шалгагдаһан шалгалта гараа юм.

Түүхэ Марксын ёһоор, Ленинэй ёһоор, хүгжэдэг байгаа, хүгжэнэшье, саашадаашье хүгжэхэ байха!

Дэлхэйе доһолгоһон социальна революцинууд юундэ хүргөөб гэхэдэ, капитализмын эзэрхэдэг оршом хэлбэришэгүйгөөр уйтарна. Манай үе сагта капитализмтай боложо байһан юумые Марксда. тэрэнэй ажабайдалайнь гол зохёол — «Капиталда» түшэглэнгүйгөөр ойлгохынпшье, зүбөөр сэгнэхыншье аргагүй юм. Империализм тухай Ленинэй һургаал — энэ хадаа Марксын экономическа теориие зохёохы ёһоор сэхэ хүгжөөһэн һургаал мүн. Капитализмын энэ һүүлшын шата дээрэ социализмда шэлжэн орохын тулада бодото бүхы эрхэ нүхэсэл байгуулагдадаг, хүн түрэлтэн революционно үндэһэн шухала шэнэдхэн хубилалтануудые хэхэ үедөө туласа хүрэжэ ерэдэг гэжэ Ленин батадхан харуулһан байдаг.

Тогтон байха сагаа капитализм һунаажа шадаһан байна. Зүгөөр энэ ушар арадуудта яаха аргагүй үнэтэй сэнтэй байгаа, мүнөөшье тиимэ байһаар. Энээнһээ байтагай — газар дэлхэй дээрэхи ажабайдалда өөртэнь аюул тохёолдуулаа ха юм.

Тиибэ яабашье, «түүхын хуушанай мана һохор», революциие бэлдэдэг үйлэ хэрэгүүдые Маркс нигэжэ гоёор жэшээлэн хэлээ һэн, өөрынгөө хүдэлмэри үргэлжэлүүлжэл байһаар. Яахадаа үргэлжэлүүлнэб гэхэдэ, капитализмын оршон байгаали, тэрэнэй гол зүрилдөөнүүдэй уг удхань хубилаагүй, тэрэнэй социальна гэм зэмэнь улам сугларжал, ехэ боложол байна бшуу.

Хүдэлмэришэн ангиие, бүхы ажалшадые дарлан мүлжэлгэ үгы болоогүй, харин улам шангадажа байнхай. Дэлхэйн капиталис хубида капитал болон ажалай хоорондо, монополинууд болон арад зоной диилэнхи олониин хоорондо, империализм болон хүгжэжэ байгаа оронуудай хоорондо болодог хёмороон бүри хурсадана.

Империалис зүрилдөөнүүд болёогүй, харин улам гүнзэгырнэ. Зарим оронуудай хоорондо ба империализмын гол түбүүдэй хоорондо (США, Баруун Европо, Япон) болодог үрдилдөөтэ тэмсэл худалдаа наймаанай дайн болоторoo. худалдаа хэхэ дэлгүүрэй ба түүхэй эд абаха газарай түлөө болодог хатуу шанга тулалдаанууд болотороо һүжэрдэг байха юм.

Экономическа кризисүүд болёогүй, харин бүри олоор үзэгдэдэг болоо. Энээн тушаа Марксын уридшалан хэлэһэн үгэнүүд батадхагдаа. һалбаран хүгжэдэг, «кризистэ ородоггүй» капитализм тухай бүтэшэгүй хооһон бодолые ажабайдал буруушаан һалгаагаа.

Баян ба үгытэй байдалай хоорондохи. хүн зоной олонхидой ба бүлэг мультимиллионернүүдэй хоорондохи өөрсүй ехэ илгаа бага болоогүй, харин бүри үргэдөө — Марксын элирүүлһэн капиталис нөөсэлгын бүгэдэ ниитын хуулиин зайлашагүй хойшолон мүн.

Научно - техническэ дэбжэлтые капиталис гуримаар хэрэглэлгын зүрилдөөнүүд бага болоогүй, харин улам ехэ боложо байнхай. Капитализмын үеын дэбжэлтэ, шэнэ машинануудые ухаалан зохёолго хүнүүдые эсээн туйладаг, ажалгүйдэлгые, ядуу түлиүр байдалые һүжэрөөдэг гэжэ Марксын хадхажа хэлэһэн хурса үгэнүүдые эндэ дурдангүй байлтай аал? Техникын илалтанууд «оюун бодолой уналгын сэнгээр» худалдагдажа абтадаг.

Хүдэлмэришэн ангиин түүхэтэ үүргэ тухай Марксын хэлэһэн гол бодолнууд бүрин зүб байжа тодороо. Хүдэлмэришэн анги капиталис дарлалтын байгуулалтые үгы хэхэ, эрхэ сүлөөгэй ба адли тэгшэ эрхэтэй байхын түлөө арадуудай эрхилдэг тэмсэлые толгойлхо, социализмын илалта хангаха шадабаритай байһанаа бодото байдал дээрэ гэршэлэн харуулһан байна.

Шанарай талаар хүдэлмэришэн ангида болоһон туйлай ехэ хубилалтанууд эли тодо. Хэдэ хэдэн оронуудта тэрэ хадаа зонхилхы анги болонхой, социалис хүдэлмэришэн анги мэтээр хүгжэнэ. Зүгөөр. дэлхэйн капиталис хубидашье тэрэнэй байдалда. бүридэлдэ, тэрэнэй өөрынь түхэл шэнжэдэ горитой хубилалтанууд болоо. Пролетаризацилгада орожо, хүн зоной улам шэнэ бүлэгүүд хүдэлмэришэн ангиин зэргэнүүдтэ нэмэн ороно. Тэрэнэй союзнигууд, ниитынгээ байдалаар хүдэлмэришэдтэ дүтэрхы хүнүүд улам олошорно.

Мүнөө үеын буржуази хүдэлмэришэн ангиин хүсэ мэдэдэг болонхой. Хүдэлмэришэнэй хүдэлөөе бутарган һалгаахын, гэдэргэнь сухарюулхын, тэрэнэй түрүү отрядуудые олонитэһээ амяарлан ганцаардуулхын тулада тэрэ али бүхы юумэ хэнэ. Тэрэнэй гаргадаг хүсэлэл оролдолго заримдаа мүр сараагүйгөөр үнгэрдэггүй байна. Зүгөөр юунэйшье болоо һаань, ажал болон капитал хоёрой хоорондохи тэмсэл улам ехэ боложо байнхай. Хурсадажа байгаа кризисэй гай зоболон олониитын зүгһөө зэбүүрхэлтэ буруушаалга үүдхэнэ. Монополинууд ба правительствануудай хэдэг доботолголо ажалшад пролетариадай ёһоор забастовконуудые, жагсаалнуудые хожэ, предприятинуудые эзэлжэ харюусадаг байна. Ангиин тэмсэлэй нугаршагүй зоригой дотор удхань иимэл даа.

Хэдэн мянгаад жэлнүүдэй үе соо фараонууд ба императорнууд, кайзернууд ба хаанууд, президентнүүд ба бусад засаглагшад социальна хубилалтануудые уридшалан болюулха гэжэ һэдэдэг байһан. Эдэ бүхы һэдэлгэнүүд эрхэ бэшэ буруу һүрэдэг һэн, яахадааб гэхэдэ, общественэ гүн дотор болбосорһон юумэн. түүхын өөрынь бодото ябасаар тодорхойлогдоһон юумэн зайлуулагдашагүй юм. Түүхын сүхэршэгүй дабшаса хадаа коммунизмые муушалан хараадаг, социализм. революцинүүд сүлөөрэлгын хүдэлөөнүүд «Москвагай гараар» хэгдээ гэдэг, эдээндэ империалис баалалтын ба «крестово походой» ааша зүрюулэн табиха гэжэ һэдэдэг хүнүүдые тарзадханууд болгожорхидог шуу. Революцинууд хадаа «саашадаа нигэжэ ажамидархын аргагүй гэһэн тобшололые хэдэн арбаад миллион хүнүүдэй хээд лэ байхада мүндэлэн болодог юм» гэжэ В. И. Ленин заагаа бэлэй.

Бодото энэ хүүли XX зуун жэлэй революционно али бүхы ажал хэрэгүүдтэ тодотомо тодоор батадхаглан харуулагдаа. Тэрэ хадаа колони эзэмдэлгэдэ эсэргүү манай үеын революцинуудташье батадхагдан харуулагдаа, эдэ революцинуудай зайлашагүй болохо байһые Маркс уридшалан хэлээ бэлэй.

Общественэ революционно ёһоор шэнэдхэн хубилгаха хэрэгтэ коммунистнуудай, пролетариадай, партинуудай, коммунис хүдэлөөнэй дүүргэхэ үүргэ тухай Марксын үзэл суртал гүйсэдөөр батадхагдаһан байна. Энэ һургаал марксизм-ленинизмдэ гол һуури эзэлдэг гээшэ.

«Коммунис манифест» дотор, бусад партийна документнүүдтэ. «Коммунистнуудай союзай», I-дэхи Интернационалай, Европын түрүүшын социалис партинуудай дүй дүршэлтэй ба хүдэлмэритэй холбоотой олон тоото статьянууд болон бэшэгүүд дотор. партийна хүтэлбэрилэгшэд байһан Марксын ба Энгельсэй өөһэдынь ажал ябуулгада хүдэлмэришэн ангиин парти байгуулха эхин гол ёһонууд, үзэл сурталнууд найруулагдаһан байгаа. Шэнэ түхэлэй парти тухай агууехэ һургаалаа байгуулхадаа, Ленин тэдээндэ түшэглэһэн байгаа. тэдэнь дэлхэйн коммунис хүдэлөөнэй алтан жасада оронхой.

Манай эдэ үдэрнүүдтэ зуу шахуу оронуудта коммунис партинууд хүдэлжэ байдаг — тэдэнэй олониинь хүтэлбэрилхы партинууд. хэдэ хэдэн партинууд олониитын партинууд болонхой. Мүнөө коммунистнууд үнэхөөрөөл бүхэдэлхэйн хэмжээн соо тэмсэдэг хүсэн болоо — тэдэнэй ниитэ тоо — Марксын байһан үеынхидэ адли нэгэ хэдэн зуугаад бэшэ, харин 70 миллион улүүтэй болонхой. Зүгөөр коммунистнуудай бэелүүлдэг зорилгонуудай хэм хэмжээн ба орёо хүндэнь. мүнөө үеын бүхы революционно хүсэ хэрэглэлгын түлөө тэдэнэй даадаг харюусалга мүн лэ ехэ болоо. Харин энээн тушаа Марксын хэлэһэн үнэн бодото байдал тэрэнэй амиды ябахада ямар үнэн сэхэ байгааб. мүноошье тиимэ үнэн сэхэ байһан зандаа. тиин тодорхойлон хэлэхэдэ: «...хүдэлмэришэн ангиин хүсэ хүмүүжүүлдэг, нягтаруулан суглуулдаг организациин хэр болбосоронги байһанһаа эгээл таатай зохид политическэ эрхэ байдалдашье тэрэнэй түйлаха горитой ямаршье амжалта дулдыдаха байна».

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

…ОНОМИКЫН АСУУДАЛ ЗҮБШЭГДЭБЭ

…дэр Улаан-Үдын локомотив-вагон за…ын заводой Соёлой ордон соо рес…н хүдөө ажахын эдэбхитэдэй зүблөөн

…зүблөөе КПСС-эй обкомой нэгэдэхи сек…ь **А. У. Модогоев** нээбэ.

…хоз, совхозуудай үйлэдбэридэ коллек…подряд нэбтэрүүлхэ талаар эмхидхэ…хүдэлмэри шангадхаха тухай» КПСС-эй …й тогтоолтой зохилдуулан, республикын …, совхозуудта хамтын подрядые нэб…э тухай асуудалаар КПСС-эй обкомой …арь **В. Ф. Лысов** элидхэл хээ.

…лективнэ подрядаар хүдэлдэг бригада, …нүүдай хэхэ хүдэлмэриие түсэблэхэ, …логическа карта зохёохо, ажалайнь гол …урмашуулгын түлөөһэ үгэхэ гуримууд …й республикын Хүдөө ажахын министер…таһагай начальник **З. Р. Будаев,** мүн … бригада, звенонуудай бүтээпэн ажалай …бүридхэл, тоосоое зүбөөр хэхэ, ажахын …о нэбтэрүүлхэ тухай тус министерствын …ад бухгалтер **С. Г. Цыренов** гэгшэд тоб…лидхэлнүүдые хээ.

…лидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ олон …хабаадалсажа, колхоз, совхозуудай та… болон мал ажалай хүдэлмэриие бри…подрядай гуримаар эмхидхэхэ, ажахын …о, чековэ гурим нэбтэрүүлжэ, продук…ээр, гаргаша багатайгаар абадаг боло…ээр ямар хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай тогтоо. Тусхайлбал, Бэшүүрэй районой «Победа» колхозой ахамад экономист **Л. А. Смолина,** КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. И. Карпов,** Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой ахамад экономист **С. Г. Санжиева,** Түнхэнэй районой «Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ **Ю. П. Седов,** Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай ахамад экономист **Н. Д. Бадмаев,** Кабанскын районой Хандалын совхозой ахамад экономист **Е. И. Смородников,** Хориин районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **К. А. Урмакшинов,** Загарайн районой «Гигант» колхозой ахамад зоотехник **Н. Г. Заиграев,** Зэдын районой «Коммунизм» колхозой түрүүлэгшэ **П. К. Амагыров,** Улаан-Үдын районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **Н. Н. Щербаков,** Зэдын районой Оёорой совхозой ахамад экономист **Д. Д. Дашиев** гэгшэд үгэ хэлээ.

Зүблөөнэй түгэсхэлдэ нүхэр **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Тэрэшэлэн энэ зүблөөндэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов,** республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов,** РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын Зүүн-Сибириин территориальна Главкын начальник **Ю. И. Шапошников** хабаадалсаба.

Манай корр.

Дугар Чойжалсанов хүүргын түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводто 1973 онһоо 5-дахи разрядай слесарь-хабсаргагшаар хүдэлдэг юм. Мүнөө тэрэ Савиновскиин томодхогдомол бригадын гэшүүн мүн. Тус бригада бригадна подрядай гуримаар ажалладаг болонхой. Уялгануудтаа харюусалгатайгаар хандаһанай ашаар, Дугар коллектив соогоо угаа хүндэтэй болоо. Халаанайнгаа даабаринуудые заалуу хүдэлмэришэн ходо үлүүлэн дүүргэдэг заншалтай. Түрэл республикынгаа баярта ойн һайндэрые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсон, Д. Д. Чойжалсанов һара, кварталай түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: слесарь-хабсаргагша Д. Д. Чойжалсанов.

КПСС-эй ОБКОМДО

КПСС-эй ЦК-гай МАЙН (1982 ОН) ПЛЕНУМЭЙ ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЭ ТАЛААР АЖАХЫН ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИИН ЯБУУЛДАГ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ СЭЛЭНГЫН РАЙОНОЙ ТЕЛЬМАНЭЙ НЭРЭМЖЭТЭ СОВХОЗОЙ ПАРТКОМОЙ ТООСООН КПСС-эй ОБКОМОЙ БЮРОГОЙ ЭЭЛЖЭЭТЭ ЗАСЕДАНИ ДЭЭРЭ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭГДЭЭ.

КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдһээ, мүн ороной Эдеэ хоолой программаһаа үндэһэлһэн зорилгонуудые бэелүүлхэ талаар Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой партийна организаци коллективэйнгээ дунда эмхидхэлэй болон ниитэ-политическэ горитой хүдэлмэри ябуулаа, тэрэнэй ажалай эдэбхиие дээшэлүүлжэ шадаа гэжэ бюрогой абаһан тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ.

Совхозой үйлэдбэриин үндэһэ һуури бэхижэһэн, газар тариалан болон мал ажалай ашаг үрэнь дээшэлүүлэгдэһэн байна. Нютагай эрхэ байдалда таарама хүрьһэ хамгаалха газар элдүүрилгын гурим нэбтэрүүлэгдэнэ, паарай хэмжээн ехэ болгогдоно, яарса, тэрэшэлэн ороо һото-тэжээлэй ургамалнуудые тарилга үргэдхэгдэнэ, нютагай болон минеральна үтэгжүүлгэнүүд улам ехээр хэрэглэгдэнэ, газар тариалангай культура дээшэлнэ. Малай тэжээл үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ талаар гол шэглэлтэй хүдэлмэри ябуулагдана. Бүхы сабшалан луговодуудай саг үргэлжын звенонуудта даалгагданхай, тэжээлэй ургамалнуудые таридаг газар үргэдхэгдэнэ, тэдэнэй ургасань дээшэлнэ. Абаһан продукциин хэмжээнэй ба шанарай зэргээр ажалай түлөөһэ үгэхэ арга нэбтэрүүлэгдэнэ. Эдэ болон бусад абтаһан хэмжээнүүдэй аша туһаар табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада ороо һо болон тэжээл үйлэдбэрилгын хэмжээн эли бодо ургаһан байха юм. Нэгэ толгой мал бүхэндэ дундаа зэргээр 13,6 центнер единицэ хэмжээтэйгээр хүрэмөөр тэжээлтэйгээр малай энэ үбэлжэлгын хаһые угтаа.

Тэжээлэй үндэһэ һуури бэхижүүлжэ шадаһанай үндэһөөр тус ажахыда мяха, һү абалга дээрэ горитой ургалта түйлагдаа. Урдахи табан жэлтэй жэл бүриин хэмжээтэй сасуулбал, мяха абалга 20,7 процент, һү — 3,5 процент ехэ болоо. Үнеэн бүриһөө һү һаалга 303 килограммаар, хонин бүриһөө ноо һо хайшалга 0,44 килограммаар дээшэлээ. Тус совхоз табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлдэ газар тариалангай, мал ажалай бүхы продукци гүрэндэ худалдаха түсэбүүдые дүүргэһэн байха юм.

Ажахын партком болон мэргэжэлтэд алмалта ба арьбалалтын гурим сахиха асуудалда анхаралаа ехээр хандуулдаг болоо гэжэ тогтоол соо заагдана. Малай олонхи фермэнүүд ажахын тоосооной гуримда оруулагданхай. Совхозой экономическа албанай хүдэлмэри түсэблэлгэ, тоо бүридхэл, хиналта һайжараа, ажахын гарзада оролго эрид хороһон зэргэтэй.

Совхозой партийна организаци болон дирекци һуража, мүн ажаллажа байгаа залуушуултай ябуулагдадаг хүдэлмэриие саг үргэлжын анхаралһаа алданагүй. Хоёр жэлэй туршада залуушуулай дундаһаа 30 хүн ажахыдаа хүдэлэн түбхинэпэн байха юм. Коммунистнуудые хубаарилан табилга һайжараа, тэдэнэй эдэбхинь дээшэлээ. Коллективэй ажабайдалдахи үндэһэн шухала бүхы асуудалнууд парткомой заседани болон партийна суглаанууд дээрэ ходо зүбшэн хэлсэгдэжэ байдаг. Үзэл сурталай, политическэ-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ажахын үмэнэхи зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор ябуулагдана. Социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэлгэдэ ехэ анхарал табигдана.

Гэхэтэй хамта партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэри хадаа КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй табиһан мүн «КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар Кустанайска областиин Федоровско районой «Путь к коммунизму» колхозой партийна организациин ябуулдаг хүдэлмэри тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо заагдаһан эрилтэнүүдтэ үшөөшье харюусанагүй гэжэ бюрогой тогтоол соо заагдаһан байна.

Ургамалнуудай ургаса энэ ажахыда тиимэ һайн бэшэ зандаа, ургаса баянтай ургамалнууд тушаа анхарал ёһоор хандуулагданагүй, һүтэйн уһалууриин системэ пайнаар ашаглагданагүй.

Мал ажалай арга боломжонууд һулаар хэрэглэгдэнэ. Хониной тоо толгой хороһон, үнеэд үсөөн, хурьга болон тугал үсөөнөөр түлжүүлэгдэнэ, нооһон, һүн багаар абтана.

Хүнүүдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ хэрэгтэ, ажалай эмхидхэл болон түлбэриин талаар түрүү арга дүршэл нэбтэрүүлгэдэ, коллективэй ажалай болон бэлиг шадабариинь эдэбхи дээшэлүүлхын түлөө эрхэ байдал тогтоохо асуудалнуудта анхарал һулаар табигдана гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Бүхы малшадай миил 18 процентнь, механизаторнуудай 46 процентнь классна мэргэжэлтэй. Газар тариалангай үйлэдбэриин һалбаринууд, заһабарилга хэдэг хүдэлмэришэд, барилгашад, хамһабариин хүдэлмэридэ ябадаг хүнүүд ажахын тоосооной ба бригадна подрядай гуримда оруулагдаагүй байха юм.

Үйлэдбэриин олон участогууд дээрэ ажахынь эмхи гуримгүй байдалтай, алмалта ба арьбалалтын гурим сахигданагүй, техникэ, тэжээл, үтэгжүүлгэ, түлишын зүйлнүүд, электрын элшэ хүсэн ашаг үрэ һайнтайгаар хэрэглэгдэнэгүй. Энэл шалтагаанһаа боложо, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэн үлүүсэ ехэ байһаар.

Зарим ушарта ажахы дотор ябуулагдадаг пропагандистска болон ниитэ-политическэ хэмжээ ябуулганууд ажалай ба үйлэдбэриин журам бэхижүүлгэдэ, совхозой ниитын үйлэдбэридэ эзэн ёһоор хандадаг байхаар ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ бодото нүлөө үзүүлнэгүй бшуу. Ажалай журам, ниитын гурим эбдэхэ ушарнууд үшөө үзэгдэһөөр.

Байрын гэрнүүдые, соёлой, ажахын байшангуудые бариха, хүдэлжэ байгшадай үйлэдбэридэхи байдалые һайжаруулха, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо, ногооруулха, ажалшадые ажаһуудалай болон соёлой талаар хангаха асуудалнууд совхозой дирекциин ба парткомой, тэрэшэлэн ниитын эмхинүүдэй ажал ябуулгадахи гол хэрэгынь боложо шадаагүй байһаар гэжэ ажаглалта хэгдэбэ.

Эдеэ хоолой программые шиидхэхэ хэрэгтэ хубитаяа ехээр оруулха, газар тариалангай, мал ажалай продуктнуудые абалга болон гүрэндэ худалдалгын хэмжээе саг үргэлжэ ургуулжа байха хэрэгтэ ажахын коммунистнуудай, бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй хүсэл эрмэлзэлые элсүүлхыень Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой партком ба дирекциие КПСС-эй обком уялгалаа.

Мал ажалда дутагдалнуудай бии байһан тухай тодорхойлон зааха зуураа хонидойнгоо тоо толгойе һэргээн олошоруулха һаамхай үнеэдые олон болгохо, малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ, үүлтэр бүри һайжаруулха, бүхы һалбаринууд дээрэ мяха болон һү ехээр үйлэдбэрилдэг боломоор түрүү технологи нэбтэрүүлхэ хэмжээнүүдые дары абахыень ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхагдаба. Тиихэтэез хамта тэжээл элбэгээр, шанар һайнтайгаар үйлэдбэрилгээе саашаданһ дээшэлүүлхэ, малда ороо һо эдюулгые бага болгохо асуудалда анхаралаа ехээр хандуулха шухала байһые һануулаа.

Коллективэй ажалай, бэлиг шадабариин эдэбхиие улам дээшэлүүлхэ зорилгоор үйлэдбэриин бүхы һалбаринууд дээрэ коллективнэ подряд эрид шууд нэбтэрүүлхэ, ажахын тоосоо нарижуулха алмалта ба арьбалалтын гурим бүри наринаар сахиха шухала гэһэн заабари үгтэбэ.

Коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар ябуулагдадаг хүдэлмэриез һайжаруулха, коллективэй али бүхы ажабайдалда, ажал ябуулгада үзүүлэгдэдэг партийна нүлөөе улам гүнзэгырүүлхэ, бэе бэедээ эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг эрхэ байдал тогтоохо, шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые дэлгэрүүлхэ шухала гэжэ совхозой партийна комитедтэ дурадхагдаһан байна. Үйлэдбэри дээрэ коммунистнуудые тааруугаар хубаарилан табилгые һайжаруулха, түрүү хүдэлмэришэдые, илангаяа механизатор болон малшадые, партиин зэргэдэ шэлэн абаха хэрэгтэ анхаралаа хандуулха эрилтэ табигдаба. Ажалай журам, ниитын гурим эбдэлгэтэй тэмсэлдэ аша туһатайгаар нүлөөлдэг партийна болон хүдэлмэришэдэй суглаануудай үүргые дээшэлүүлхэ. Ажахын мэргэжэлтэдэй харюусалгые шангадхаха, мэдэрэл ехэтэйгээр, байдал һайн мэдэдэг байхаар хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй эдэбхиие улам хүгжөөхэ шухала байһаниинь тогтоол соо онсологдоо.

Дутагдалнуудаа усадхаха хүдэлмэридэнь совхоздо туһаламжа үзүүлхыень республикын Хүдөө ажахын министерствэдэ, КПСС-эй Гусиноозерскын горкомдо дурадхагдаба.

СОВЕТСКЭ РАЙОННО АРАДАЙ СҮҮДЭЙ АРАДАЙ СУДЬЯЕ ҺУНГАЛТА ТУХАЙ МЭДЭЭСЭЛ

1983 оной мартын 27-до һунгуулиин 4-дэхи округто Советскэ районно арадай сүүдэй эрхэ түлөөлэлгын дүүрэхэһээ урид гаража ошоһон арадай судьягай орондо һунгалта үнгэргэгдэбэ. Арадай судьягаар **Ангархаев** Ханхарай Трофимович һунгагдаа.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ОЙЛГУУЛАМЖЫН ХҮДЭЛМЭРИИЕ ОНШОТОЙГООР ЯБУУЛХА

Партиин XXVI съездын шиидхэбэринүүд, КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумэй тогтоолнууд дотор, партиин Центральна Комитедэй Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ соо хүдөө ажахые саашадань хүгжөөжэ, газар тарялангай болон мал ажалай продукцинуудые ехээр абаха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдажа, малай үбэлжэлгые амжалтатай hайнаар үнгэргэхэ гэhэн эрилтэ табигдаhан байна.

Эдеэ хоолой программые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ, совет хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, илангаяа мяха, hү, тоhоор hайнаар хангахын тула мал ажал хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана.

КПСС-эй XXVI съезд дээрэ мал ажал онсо шухала hалбари мүн гэжэ тоологдоо hэн. Тиимэhээ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райком, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд мал ажалай продукциин хэмжээе дээшэлүүлжэ, шанарыень hайжаруулжа, түл түрэсыень — хурьга, тугал, поршоонхо бүрин бүтэнөөр абажа, мал шахан таргалуулха талаар али болохо хэмжээ абана.

Үшөө үбэлжэлгын эхиндэ партиин районно комитет эмхидхэлэй - политическэ хүдэлмэриин хэмжээ ябуулгануудые зохёожо, баталан абаха зуураа, байгша оной малай үбэлжэлгын амжалта ажалай зохисотой hайн эмхидхэлhээ, ажалай журамhаа, малшадай харюусалга ехэтэй хүдэлмэриhөө дулдыдаха гэжэ тэмдэглэhэн байха юм. Гэхэтэй хамта hаалиин фермэнүүдэй, хонишодой бригадануудай, малшадай хоорондо шадамар бэрхээр социалис мүрысөө эмхидхэhэнhээ, мүн хүдэлмэриин эрхэ байдалай арга боломжоhоо, тэдэнэй амарха сагые зүбөөр, аша туhатайгаар хэрэглэhэнhээ болохо гэжэ тэмдэглэгдээ hэн.

Эдэ хэмжээ ябуулганууд дотор лекци уншаха, хөөрэлдөө эмхидхэхэ, уран hайханай коллективүүдэй хүсөөр наада табиха, кино харуулха, малшадые медицинын болон худалдаа наймаанай талаар хангалга хараалагдаhан байна.

Тиихэдэ, колхоз, совхоз бүхэндэ, хүдөө ажахые хангадаг предприятинуудта партийна, хүдэлмэришэдэй суглаанууд үнгэргэгдөө бэлэй. Мүн хонишодтой, hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэй суглаан, хөөрэлдөөнүүд, зүбшөөлнүүд үнгэргэгдэжэ, малай ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, түл түрэсыень hайнаар, гарза хоролтогүйгөөр абаха, социалис мүрысөө эмхидхэхэ гэхэ мэтэ зорилгонууд табигдаа. Социалис мүрысөөнэй гуримтай hаалиин фермэ бүриин хүдэлмэрилэгшэд, мал адуулагшад, hаалишад, тугалшад, хонишод, мэргэжэлтэд танилсуулагдаhан. Малшадые соёлой, худалдаа наймаанай, эмнэлгэ аргаламжын талаар хангаха график сельскэ, поселково Соведүүдэй гүйсэдхэхэ, комитедүүдэй заседанинууд дээрэ баталагдаhан байна.

Малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Тиимэhээ КПСС-эй райком hаалиин фермэ бүридэ өөрынгөө политическэ эмхидхэгшэдые томилhон юм. Ноябрь, декабрь hаранuудта тэдэнэр КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй материалнуудаар, «1982—83 онуудай үбэлэй үедэ малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэжэ, мал ажалай продуктнуудые ехээр абажа, гүрэндэ худалдаха талаар Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолой гол удхатай ажалшадые танилсуулжа, зохисотой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Тиихэдэ колхоз, совхозуудай партийна комитедүүдэй, партийна организацинуудай бюрогой агитаторнууд hаалиин фермэ болон хонишодой байра бүхэндэ томилогдонхой. Тэдэнэр партийна болон гүрэн түрын шухала шиидхэбэринүүдээр, түбэй, республиканска болон районно газетэнүүдэй материалнуудаар, районой hаалишадай, хонишодой социалис мүрысөөнэй дүнгөөр хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ байдаг юм. Улаан булангуудые гоёон шэмэглэжэ, дайшалхы хуудаhануудые гарганад. Гадна түрүү hаалишадай, hаалиин фермэнүүдэй коллективүүдэй, хонишодой бригадануудай амжалта, түйлалтануудые элишэлэн, олоной дунда нэбтэрүүлхые оролдоно. Хүдөөгэй соёлой байшангууд болон клубуудай агитационно-уран hайханай коллективүүдые малшад баяртайгаар угтадаг, хүлеэжэ байдаг юм.

«Искра», «Путь Ленина», «Коммунизм» колхозуудай. «Одон», «Эрдэм» совхозуудай партийна организацинууд малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар яhала ехэ юумэ хэнэ.

Жэшээлхэдэ, «Искра» колхозой «Шэнэ барилга», «Юбилейная» гэжэ hаалиин фермэнүүдтэ уран гоёор шэмэглэгдэhэн улаан булангууд хүдэлнэ. Эндэ социалис мүрысөөнэй гурим, hаалишадай болон бусад малшадай социалис уялганууд таарамжатай зохидоор шэмэглэгдэжэ үлгэгдэнхэй. Жэлэй эхинhээ хойшо hаалишан бүхэн хэды шэнээн hү haагааб гэhэн бюллетень гаргагдана. Социалис мүрысөөнэй дүн саг соогоо согсологдодог юм. Ажалай хүлhэн болон түлбэриин экран үлгэгдэнхэй. Тиихэдэ hаалишадта зорюулагдаhан мэргэжэлэйнь талаар номууд, газетэ, журналнууд саг үргэлжэ шэнэлэн табигдана. Дайшалхы хуудаhанууд гаргагдажа, түрүүшүүлэй нэрэ соло бэшэгдэнэ. Энэ улаан булан соо саг үргэлжэ hаалишад, тугалшадай, мүн бусад малшадтай Социалис Ажалай Герой, колхозой түрүүлэгшэ Е. В. Иванов уулзажа байдаг. Мүн партийна организациин секретарь В. Г. Яковлев, профсоюзай организациин түрүүлэгшэ П. П. Стулев, партийна бюрогой гэшүүд болон колхозой мэргэжэлтэд hонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Тиихэдэ партиин районно комитедэй лекторнууд байд гээд лэ ерэжэ, лекцинүүдые уншадаг юм.

Эндэхи киномеханик П. И. Ушаков долоон хоног бүри хоёр удаа hаалишадта кинофильмнүүдые харуулна, соёлой байшангай агитбригада концертнүүдые табина. Уран hайханай агитбригадынхид концертынгээ программада hонирхолтой зүйлнүүдые оруулансай. Тэдэнэр социалис мүрысөөндэ илагшадые магтан дуулажа, гэр бүлынь hайн hайхан ёho заншалнуудые олоной дунда тараан дэлгэрүүлнэ. Гадна малшадай ажал хүдэлмэриин эмхидхэлдэ байhан дутуу дунданууды, хүдэлмэриингөө сагые гээлгэ, ажалдаа hамшалга, архидалга гэхэ мэтэ дутуу дунданууды ень, хойрог hамуу ябадалыень шүүмжэлнэ. Колхозой правлени болон партийна организациин иимэ анхарал, малшадай зүгhөө халуун дэмжэлгэ, hайшаалда хүртэнэ. Тэдэнэр энэ анхаралдань үнэн сэхэ ажалаараа харюусажа, шадаал hаа ехэ юумэ хэхэ, hайнаар хүдэлхэ гэжэ оролдоно. Үбэлэй hарануудта бэелүүлхээр абаhан социалис уялгаяа, тэдэнэр амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. «Юбилейная» гэжэ hаалиин фермын хүдэлмэришэд hү hааха талаар энэ жэлэй хоёр hарын түсэбые 114 процент дүүргээ.

Мүн лэ иимэрхүү хүдэлмэри «Эрдэм» совхозой малшадай дунда ябуулагдана. Иимэ эрхэ байдалай хангагдаhан дээрэhээ Түгнын hаалиин фермын хүдэлмэришэд hараhаа hара бүридэ амжалта түйлажа, абаhан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэжэ байнхай. Тэдэнэр 1983 оной түрүүшын хоёр hара соо hү hааха түсэбөө 125 процент бэелүүлээ.

Малшадай байра бүхэндэ ошожо хөөрэлдөө хэхэ агитаторнууд томилогдонхой. Тэдэнэр хонишодые, мүн бусад малшадые хилын саанахи, орон доторхи hонинтой танилсуулжа, районой болон совхозой социалис мүрысөөндэ илагшад тухай хөөрэжэ үгэнэд. Хонишодой болон бусад малшадай байрануудта байд гээд лэ соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ошожо, тэдэниие хангана. Тиихэдэ «Знание» бүлгэмэй лекторнууд ябажа байдаг.

«Одон» совхозой «Шэнэ барилга» гэжэ hаалиин фермын дэргэдэ хүдэлдэг улаан булан ниитэ-политическэ хүдэлмэриин ёhотойл түбынь болонхой. Эндэ дулаахан, ариг сэбэр сахигдана. Суглааргшад телевизор хаража, газетэ, журналнуудые уншана. Өөhэдынгөө социалис мүрысөөнэй дүнгүүдтэй танилсанад.

КПСС-эй гэшүүд, агитаторнууд Н. Б. Бимбаева, Ц-Д. С. Санжиева болон бусад ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадана.

Жэшээлхэдэ, районно Соведэй депутат, эндэхи түрүү hаалишан П. А. Гомбожапова үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриhөө тугал абажа, hү hааха түсэбөө декабриин 25-да дүүргэхэб гэhэн уялгатай hэн. Тэрэ социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлээд, мүнөө жэлэй эхинhээ хойшо урагшатайгаар ажаллажа байна. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, совхозой ахалагша хонишон Л. Б. Базарова арба нэгэдэхи табан жэлэй гол жэлдэ 100 эхэ хонин бүриhөө 102 хурьга абаха гэhэн социалис уялгаяа бэелүүлхын түлөө бүхы хүсэл оролдолгоёо зорюулна.

Колхоз, совхозуудай партийна организацинуудай ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ иимэ түрүү, hайн жэшээнүүд олоншье hаа, мүн дутуу дунданууд бии гэжэ тэмдэглэмээр. Жэшээлхэдэ, Заганай колхозой, Суулгын, Сутайн совхозуудай партийна организацинуудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри малшадай дунда hулаар табигдахай. Ойлгууламжын хүдэлмэриин hуладаhан дээрэhээ Хуушан-Заганай, Шэнэ-Заганай, Суулгын, Гашайн hаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд hү hааха энэ жэлэй түрүүшын хоёр hарын түсэбые дүүргэжэ шадаагүй.

Үзэл сурталай хүдэлмэриин бодото байдалай партиин райкомдо харагдаhанай hүүлээр районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таhагые даагша Г. С. Доржиева болон райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд өөhэдтөө зохихо тобшолол хээгүй, малшадые хангаха талаар үшөөл дутуу дунданuудтай байhан зандаа. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райком малшадые хангаха хэрэгтэ анхаралаа гүйсэд хандуулнагүй.

Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, районой партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд, арадай депутадуудай сельскэ Соведүүд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай дунда ниитэ-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэриие hайжаруулха талаар бии байhан дутуу дунданuудаа дары түргэн усадхажа, малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар түгэсхэхын, республикынгаа 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө бүхы хүсэл оролдолгоёо зорюулха ёhотой.

Н. ХАБАЛОВ,
КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой секретарь.

Совет орон дотор

ҺОНИРХОЛТОЙ ПРОГРАММА

ПЕТРОПАВЛОВСК-КАМЧАТСКИЙ. Тайга соо оршодог Шарома тосхоной «Авангард» гэжэ уран hайханай агитационно бригадын концертын программа «Сэхэ урагшаа!» гэжэ нэрлэгдээ. Хүдөөгэй ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые согсолон харуулhан энэ шэнжэлэлгын hаяхан үнгэрhэн областной харалгада эрхим гэжэ сэгнэгдээ.

Коллективэй бүридэлдэ таряашад болон малшад, барилгашад ба хүдөөгэй интеллигенциин түлөөлэгшэд ородог юм. Тэдэнэр долоон жэл соо уран hайханай хүдэлмэридэ хабаадана.

Бригадын программа темынгээ талаар hонирхолтой. Коллективэй гэшүүд өөhэдөө дуунуудые, частушкануудые зохёодог, ажалай түрүүшүүлые магтан дууладаг юм. Агитбригада хадаа «Комсомольский» совхозой дирекциин болон парткомой найдамтай туhалагша болоно гэжэ тосхонойхид тоолодог.

«Авангард» хадаа хахад арал дээрэ хүдэлдэг агитационно-уран hайханай 70 бригадын нэгэниинь болоно. Харалгын үедэ хээрын станuудта, малай фермэнүүдтэ, загаhа баридаг бригада болон оро үсхэбэрилгын звенонуудта тэдэнэр 500-hаа дээшэ концерт харуулжа, 50 мянга гаран хүниие хангаhан байна.

ЕРЭЭДҮЙН МЭРГЭЖЭЛ —ТҮМЭР ЗАМШАН

МОГЗОН (Шэтын область). Могзон станциин 23-дахи дунда hургуулиин олохон хүмүүжэмэлнүүд нэгэдэхи классhаа эхилжэ түмэр замаар hонирхожо эхилдэг юм.

Түмэр замай хүдэлмэрилэгшэд үхибүүдтэ hайн танил болонхой. Нютагай локомотивна депогой цех, колонно гү, али бригада эндэхи класс бүхэндэ даалгагданхай юм. Түмэр з[...] нээмэл хэшээлнүүдые [...] гэдэг, педсоведэй з[...] нуудта хабаададаг, ко[...] шуудай суглаанда ба[...] юм.

ТАРИЛГЫН ГАБШ[...] ЭРШЭ

СИМФЕРОПОЛЬ. [...] эртын ургамалнууд[...] рилгые дүүргэhэн [...] таряашад бригадна [...] булюу hайн байhые [...] бэ. Энэ түрүү арг[...] нөөр хэрэглэhэнэйнь [...] нёдондонойхиhоо дол[...] ногоор урид хүдэлмэр[...] гэгдээ.

Мүнөө жэл областн[...] ажахын тоосооной [...] вүүдэй тоо хоёр д[...] олошороо. Тсхникэ [...] раар хэрэглэн, тэдэн[...] лай бүтээсые 40 про[...] дээшэлүүлhэн, ажа[...] бүхы түхэлэй новс[...] гаргашые горитойгоо[...] роohон байна.

Хабарай тарилгын [...] шье участогуудта хү[...] эршэмтэйгээр ябуу[...] Пропашной ургама[...] таригдаха хүрьhэ [...] дээрэ подрядна арг[...] лэжэ, эндэхи механ[...] нууд халаанайнгаа [...] рпие нэгэ хахад-хоёр [...] үлүүлнэ.

ЭЛШЭ ХҮСӨӨ[...] ХАНГАНА

ТАЛДЫ-КУРГАН. [...] станай баруун-урда [...] Алакольско хотогор [...] барижа дүүргэгдэhэ[...] коль-Уяла гэжэ шэн[...] 110-да хүсэтэй hалх[...] ганшье аймшагтай [...] Элшэ хүсэ дамжуул[...] километрэй лини хол[...] рин тосхонуудые [...] элшэ хүсэнэй сис[...] холбобо. Тингэжэ о[...] агропромышленна бү[...] плексые электрын [...] сөөр найдамтайгаар [...] арга бии болоо.

Эндэхи электриф[...] нууд элшэ хүсэ алма[...] балхые оролдоно. [...] жэл Казахстанда 4 [...] километрhээ дээшэ Л[...] ригдахаар хараа[...] Энэнь республикын [...] агропромышленна пр[...] тинуудые түбэй газа[...] шэ хүсөөр найдам[...] хангалгые дээшэлүүл[...] на.

ГОРИТОЙ ХУБИТ[...] ОРУУЛНА

МЕЦАМОР (Ар[...] ССР). Ширакска [...] гүүр 100 шахуу [...] элшэ хүсэ дамжуул[...] жэм утаhан татага[...] темберян—Ленинакан [...] схэ вольтын лини [...] гада оруулагдаба. [...] Арменнин атомна [...] станци республикын [...] хойто районуудай а[...] мышленна комплекс[...] электрын элшэ хүсэ[...] гадаг болоо.

Республикын энер[...] Эдеэ хоолой прогр[...] бэелүүлгэдэ горитой [...] тая оруулна. Хэдэн [...] ЛЭП колхоз, совх[...] ажахынууд хоорондо[...] приятинуудые элшэ [...] хангана. Хүдөө нют[...] электрижүүлгын шэ[...] эхилээ. Энэнь респу[...] аграрно-промышленна [...] плекснуудые элшэ хү[...] hалгаряагүй хангана.

ЭРХИМ БРИГАДА

«Востокэнергомонтаж» трестын управлени хүдэлмэришэдтөө өөрынгөө хүсөөр гэр байра бариха гэhэн хүшэр хүндэ зорилго урдаа табяа hэн. Энэ зорилго юундэ орёоб гэхэдэ, ондоо мэргэжэлэй хүдэлмэришэдтэ барилгын хүдэлмэри даалгаха ушар анхан эндэ үзэгдөөгүй ха юм. Гэбэшье туршажа үзэхэ тон шухала байгаа. Тингэжэ Галуута - Нуурай ГРЭС-эй барилга дээрэ түрүү коллективүүдэй олоншье hаа, В. А. Гришинэй хүтэлбэридэг слесарьнуудай бригада шэлэгдээ hэн.

— Даабаримнай хүшэр байгаа, — гэжэ бригадир В. Гришин хөөрэнэ. —Барилгашанай мэргэжэлгүй hэн хойноо түрүүшээр яhала ядалсаабди. Алха барижа, хадааhа шаажа шадахаhаа бэшэ барилгын ондоо лүршэлгүй байhан слесарьнууд богонихон сагай туршада даамай оншотойгоор газар малтажа, hайн шанартайгаар hууриень шүдхэжэ, мүн хирпиисээр хана бодхоожо, томо панельнуудые хабсаргажа hураа hэмди.

Зүб даа, түбхын түрүүндэ барилгашанай мэргэжэлые ябууд шудалха хэрэгтэй байгаа. Тиин хүдэлмэришэд эрхэ байдалайнгаа энэ эрилтэнүүдтэ гүйсэд харюусан, барилгашанай алибаа мэргэжэлдэ ажал дээрээ hураа бшуу.

Л. С. Лубсанов, Е. Н. Кушнарев, А. С. Кондатенко, А. Г. Черемных болон В. Г. Манзанов гэгшэд мүнөө эрхим бэрхэ барилгашад гэжэ суурханхай. Эдэ нүхэд даалгагдаhан хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандажа, сүг хүдэлдэг нүхэдтөө үльгэр жэшээ харуулан хүдэлнэ.

— Манда ехэхэн юумэн найдагдаа hэн. Энэ туршалгымнай үрэ дүнгhөө хүдэлмэришэдэй ажаhуудал hайжаруулха гэhэн КПСС-эй XXVI съездын, мүн партиин Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгэ сум дулдыдаха байгаа гэхэдэ алдуу болохогүй. — гээд, бригадир хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Тиимэhээ бидэ харюусалгаяа зүб ойлгожо, захиргаанай болон хүдэлмэришэдэйнгөө найдалые харюулхын түлөө бүхы хүсэе элсүүлэн оролдообди. Оролдосотой хүдэлмэри амжалта асардаг. 45 айл бүлын hууха гэр эрхим шанартайгаар баригдажа, болзорhоо урид ашаглалгада тушаагдаа hэн.

Мүнөө энэ коллектив ёhотой барилгашадай бригада болонхой. Түйлаhан амжалтаараа урмашаhан хүдэлмэришэд трестын захиргаантай хэлсээ баталжа, шэнэ гэрэй барилгые эршэмтэйгээр эхилбэ. Үдэр бүриинь түсэбүүд холо үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Гэшүүн бүхэниинь даалгагдаhан хүдэлмэридөө үндэр харюусалга мэдэрэн, үнэн зүрхэнhөө оролдожо хүдэлнэ. Юуб гэхэдэ, энэ бригада түрүү онол аргаар, бригадна подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэнэ. Тиимэhээл энэ коллективэй ажал үндэр бүтээсэтэй байна ха юм.

—Бригадна подрядые зүбөөр хэрэглэбэл, үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ арга боломжонуудые нээжэ үгэнэ гэжэ түрүү дүршэл харуулна, — гээд нүхэр Гришин тэмдэглэнэ. — Нэн түрүүн ажалай журам шангадхалгада сэхэ нүлөөлдэг. Юуб гэхэдэ, нэгэ эрмэлзэлтэй, hанал бодолтой hэн тула бригадын гэшүүд алхам бүхэнөөрөө бэе бэеынгээ урда hэшхэлээрээ тоосоно бшуу.

Нээрээшье, энэ бригадада шанга журам байгуулагданхай. Харюусалгагүйгөөр, hэшхэлгүйгөөр ажалдаа хандаха, ямар нэгэн шалтагаанаар ажалhаа hамшаха ушар hүүлэй жэлнүүдтэ эндэ нэгэшье үзэгдөөгүй. Харин бусадай халажа абамаар нүхэд ёhоной бата харилсаанай оршон байдалда үндэр бүтээсэтэй коммунис ажал орьёлно.

— Мүнөө ажал хүдэлмэримнай нобшоржо байна даа. Юуб гэхэдэ, барилгын материалаар гүйсэд хангагданагүйбди. Илангаяа таhалгаблок ходо дуталдана. Саашадаа ингэжэ хүдэлхэ болоо hаа, Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо энэ гэрэй барилгые сум дүүргэжэ, ашаглалгада тушаахабди гэhэн уялгамнай бэелүүлэгдэхэгүйнь гээшэл, — гэжэ бригадир халаглана. — Гэбэшье республикынгаа алдарта ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүхы шадалаараа оролдохобди.— гэд тэдэ найдуулна.

З. СУСЛОВА.

ХАРА ТАРЯАН ХАБА ЕХЭТЭЙ

Урдань манай Буряад нютагта тарян ажалай эрхилэгдэжэ эхилхэдэнь, тарилгын талмайн ехэнхи хубииень хара таряан эзэлдэг байhан юм. Энээниие гэршэлhэн тоо болон баримтанууд ажахынуудай хуушанай дансада байха, мүн наhажаал хүнүүдшье энээн тухай дурдадаг. «Һайнаар ургаhан хара таряан соо ябаhан хазаар моритой хүн харагдадаггүй hэн» гэжэ үбгэд, хүгшэд хөөрэлдэдэг.

Нэгэ үедэ хара таряанай манай ажахынуудта таригдахаяа болишоhониинь ехэл гэмшэлтэй. Үндэр ургаса үгэдэг хара таряан имагтал hүүлэй жэлнүүдтэ Хурамхаанай, Сэлэнгын, Хориин, Зэдын, Загарайн районуудай ажахынуудта нилээд горитой газарта таригдадаг болонхой. Тиихэдээ жэшээнь, шэниисэтэй сасуулбал, гектар бүриhөө 1,8—4,8 центнер үлүү ургаса үгэнэ. Ушар тиимэhээ мүнгэ зөөри гаргашалангүй, имагтал тарилгын талмайн бүридэл hайжаруулhанай ашаар ороohо таряанай валова суглуулга эрид ехэдхэхэ арга олдохо болоно гээшэ.

Хара таряан хадаа ган гасуурта тэсэмгэй, ороohониинь хатуу, «лизин» гэжэ шэмэтэ бодосоор элбэг ургамал. Манай олон жэлэй туршада ябуулhан шэнжэлгэ дээрэhээ хаража үзэхэдэ, ямаршье эрхэ байдалда (ган гасуурташье, сагай хүйтэншэг уларилтай үедэ) бусад ургамалда орходоо (шэниисэ, обёос, ешмээн) үлүү hайн ургаса үгэдэгынь элирүүлэгдэнхэй. Гадна түрүүшын үедэ буртаг үбhэндэщье диилдэдэггүй, түргөөр ургадаг дээрэhээ hолоомониинь бэсжэдэг, үндэр ургаса үгэхэ шадалтай байна.

Хара таряа ямаршье газарта—урда жэлынь шэниисэ, ороohото-бобово, силосэй ургамалнуудые тариhан полидо дарижа болохо юм. Хэрбээ хара таряанай бага үрэhэ хүрэнгэтэй ажахынуудта энэ ургамалые паар дээрэ тарибал, үндэр ургаса абтаха байна бшуу. Энэ оной февраль hарада үнгэргэгдэhэн агрономическа конференци дээрэ «хара таряанай hүүлээр ямар ургамал тарибал таарамжатайб» гэhэн асуудал табигдаа hэн. Энэ талаар Буряадай хүдөө ажахын институдай туршалгын поли дээрэ үнгэргэгдэhэн шэнжэлгэнүүд ехэл hонирхомоор гэжэ hанагдана. Жэшээлэн хэлэхэ болоо hаа, таригдаhан жэлдэнь азотно-фосфорно үтэгжүүлгэ оруулhан полиин гектар бүриhөө 20,5 центнер хара таряан, 20 центнер шэниисэ, 16 центнер обёос, 17,5 центнер ешмээн абтаhан байна. Энэ тоонууд юу гэршэлнэб гэхэдэ, жэл бүри нэгэл полидоо нэгэл янзын ургамал тарижа оглолон болохогүй, тарилгын талмайн бүридэл hайжаруулжа, ургамалнуудаа hэлгүүлжэ байха ёhотой.

Урда жэлынь хара таряанай ургаhан паар дээрэ обёос тарихадаа полиёо БИГ-3 түхэлэй борнойгоор hэрхилгэээд, hүүлээрнь хүндэ катогоор нягтаруулха ёhотой. Тиихэдэ жииртээл манай талалиг нютагуудта майн гурбадахи 10 хоног соо таригдадаг обёос үндэр ургаса үгэхэhөө гадна, хара таряанай үрэhэ хүрэнгэтэй холисолдоногүй.

Хара таряан шэниисэ хоёрой тарилга зарим тэды илгаатай юм. Нэгэ гектар газарта хара таряанай 5—6 миллион ороohон (үрэhэнэй) шэниисэдэ орходоо нэгэ бага гүйхэнөөр таригдаха ёhотой. Энэ ябадал юунhээ болоноб гэхэдэ, хара таряанай үрэhэ хүрэнгэ томо жэжээрээ дан бэлэхэнээр илгагдадаггүй юм. Тиигээд ерэхэлээрээ, биологическа талааараа тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй үрэhэн бэлэхэнээр хосоршоно бшуу. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, хара таряае 6 — 7 сантиметр гүнзэгыдэ тарихада таарамжатай гэжэ дурадхаха байнабди.

Хара таряанай үндэр ургаса абахын тула полиёо hайнаар элдүүрилхэhээ гадна, минеральна үтэгжүүлгэ (илангаяа фосфор — 1 гектарта 15—20 килограмм хараатайгаар) оруулха ёhотой. Тингэжэ шадабал ямаршье сагта (ган гасуурташье) ниитынгээ адууhа малда баян бардам тэжээл бэлэдхэжэ шадаха байнабди.

В. БАИРОВ,
Буряадай хүдөө ажахын институдай ургаса эрхилэлгын ба селекциин кафедрын доцент.

Репортаж

ҺАЙНААР ШАХАГДАНА

Дээдэ-Тоёо гэжэ газар. Эндэ шифер хушалтатай малай томо байранууд холоhоо харагдана, трактор болон үбhэ, hолоомо хэршэхэ машинын хүнхинөөн таhалданагүй. Энэ хадаа Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эбэртэ бодо залуу мал шахан таргалуулгын бааза гээшэ.

Тус баазада мүнөө үбэл бүхыдөө мянга гаран толгой мал харууhалагдана. Эдэнэй 82-ынь тугалнууд, 589-ниинь бурууннууд, 250-ниинь ороондо оруулагдаха хашарагууд, 142-ынь март hарын hүүл багаар гүрэндэ тушаагдахаяа шахан таргалуулагдажа байhан үхэрнүүд болоно. Эдэ бүхы малые 18 хүн харууhална.

Хүндэтэ амаралтадаа гараhаар табан жэл болобошье, гэртээ мини hуужа шададаггүй үнинэй колхозник Сэнраб Долгорович Холбоев эндэхи малшадай бригадые толгойлно. Бүхы наhаараа мал ажалтай холбоотой ябаhан, олон жэлдэ отделениин эрхилэгшээр хүдэлhэн энэ наhажаал колхозник яhала дүй дүршэлтэй, хүн зониие дахуулан хүдэлгэжэ шададагшье юм. Тиимэhээ колхозой правлени тэрээндэ мал шахан таргалуулгын бааза толгойлхыень дурадхаhан байгаа.

Үбгэн малшанай бригадада ажал хүдэлмэриеэ hайн мэдэдэг үнинэй колхозникууд —тугалшан С-Д. Б. Мурдонова, мал адуулагша В. Д. Зандеев, сантехник В. Х. Хорёнов, трактористнууд А. С. Матуев, С-Х. С. Мухуева гэгшэд оролдосотой бэрхээр хүдэлнэ. Бүхы наhаараа мал ажалда хүдэлhэн Сэрэн-Дулма Будаевна Мурдонова тугалнуудаа нэгэшье үхэл гарзада оруулангүй түлжүүлжэ байнхай.

Эдэ нүхэдhөө бэшэниинь булта залуушуул юм. Тэдэнэй дунда Сэнраб Долгоровичой ехэ хүбүүн Сергей зоотехнигээр хүдэлнэ. Тэрэ бааза дээрээ эгээл хэрэгтэй хүниинь юм, гадна уялгаяашье hайнаар дүүргэнэ. Һаяхан үбгэн малшанай Сэрэнжап гэжэ хүбүүниинь мал адуулагшаар хүдэлхэеэ ерээ. Юрэдөө, Сэнраб Долгорович ехэ үнэр баян, үхибүүдээ бултыень ажал хүдэлмэридэ дуратайгаар хүмүүжүүлhэн байха.

Залуу хүбүүд комсомолшуул Сэрэн-Доржо Мухуев, Валерий Шойбонов, Буда Ангамаев, Максим Матуев, Олег Мухуев, Юрий Сондонов, Сергей Зандеев, Ирина Саргаева болон Макар Шагдуров гэгшэд оролдосотой бэрхээр ажаллана. «Комсомол-залуушуулай бригада» гэhэн нэрэ зэргээ дээрэ үргэн ябана. Мүн лэ залуу басаган Салима Зандеева бригададаа амтатай эдеэ шанана.

Дээдэ-Тоёогой эбэртэ бодо залуу мал шахан таргалуулгын баазынхид ажалайнгаа үдэрэй гурим нягтаар баримтална. Ажалайнь үдэр үглөөнэй 9 сагhаа эхилнэ. Эгээн түрүүн РТУ түхэлэй машинаар бутаруулан хэршэгдэhэн, халуун үуралаар дэбтээгдэhэн будуун тэжээлээ малдаа тараажа үгэнэ. Ингэжэ шанаржуулагдаhан үбhэ болон hолоомыень малнуудынь хогшье үлөөнгүй эдинэ. Удаань шэмэтэ тэжээлээ таряа талханай зүйлтэй худхан холижо үгэнэ. Үдын hүүлдэ баhал малаа эдеэлүүлнэ, шэбхэ шабааhаяа сэбэрлэнэ. Ажалайнь үдэр үдэшын 6 сагта дүүрэнэ.

Тус бригадынхид малаа шэнэ онол аргаар шахан таргалуулна. Тугалнууд болон бурууннуудынь дулаан байрада байна. Харин шахан таргалуулгада табигдаhан үхэрнүүдынь юрэл тёосоор хадажа бариhан сарай соо байрлана. Эндэнь hолоомон зузаанаар дэбдигдэнхэй юм. Үүдэниинь түхэреэн суудхэдэ хаагданагүй. Үхэрнүүдынь байрадаа орожо дураараа амаржа хэбтээд, түхэреэн суудхэдэ гаража эдеэлнэ. Хашаануудынь клеткэнүүдээр таhалагданхай юм. Клеткэ бүхэн соонь 50-яад үхэр байрлана. Мүн эндэ дуратайдаа уужа байха уhаншье бии.

Бүхы ажалынь хуу оньhожоруулагданхай юм. Жэшээлхэдэ, будуун болон шэмэтэ тэжээлээ КТУ түхэлэй машинаар кормушкануудсоонь тараажа үгэнэ. Тэрэ тэжээлынь греферно погрузчигай хүсөөр ашагдана. Тугал болон бурууннуудайнгаа шэбхые ДТ-25 түхэлэй тракторaар сэбэрлэнэ. Шахан таргалуулагдажа байhан үхэрнүүдэйнгээ шабааhые жэлдээ нэгэ дахин, намарай сагта бульдозероор тулхин гаргажа, полинууд дээрэ зөөдэг юм.

— Ингэжэ шэнэ гуримаар үхэрнүүдээ шахан таргалуулжа эхилhээр табан жэл болоно байнабди, —гэжэ Сэнраб Долгорович хөөрэнэ. —Мүнөө шахан таргалуулагдажа байhан үхэрнүүдэйнгээ толгой бүриин шэгнүүрые суудхэдэ дунда зэргээр 950 граммаар нэмээнэбди. Тэжээл, илангаяа таряа талханай зүйл манда дуталдана, тэрэгүй hаа 1000 граммаар нэмээхэмнай юуншье бэшэ. Гүрэндэ түс бүрее 380—400 килограмм амиды шэгнүүртэй сарнуудые тушаанабди.

Дээдэ-Тоёогой шахан таргалуулгын баазада ажалай эршэ улам шангадана. Тингэжэ эндэхи малшад ороной Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ шадаал hаа ехэхэн хубитаяа оруулхаяа эрмэлзэнэ.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Дэздэ-Тоёогой шахан таргалуулгын баазые даагша С. Д. Холбоев зоотехник Сергей хүбүүнтэеэ байна; эрхим тугалшан С-Д. Б. Мурдонова; КТУ түхэлэй машинаар тэжээл тараагдана.

Авторай фото.

ХАБАРАЙ А[...] ХЭРЭГҮҮ[...]

АЛМА-АТА. Чи[...] областиин таряашад [...] ороohото ургамалну[...] рижа дүүргэбэ. [...] «Кировецүүд» вахтов[...] гаар түхэреэн суудх[...] эрхим шанартайгаар [...] га хэбэ. Тарялангай[...] хи хубида минерал[...] жүүлгэ тараагдаhан [...]

Талды-Курганска, [...] Ордынска болон Д[...] ска областьнуудай [...] ороohото болон хаба[...] гамалнуудые тарина. [...] нэр ажахын эрьесэд[...] газар нэмээнэ. тэжээ[...] жаруулагдаhан поли[...] хүсы үбhэ тарина. [...] лика дотор 400 мян[...] тарта ороohото урга[...] таригдаа.

ЧЕРНОВЦЫ. Чер[...] областьдо фенхель [...] дүүргээ. Эфирэй тоhо[...] үнэтэ ургамал 600-[...] шэ гектарта тарига[...]

Мүнөө жэлдэ та[...] гектар бүриhөө 12 [...] hээ бага бэшэ энэ [...] ургамал суглуулхые [...] на. Эрхим шанартай[...] мерпэ зүйлнүүдые, [...] ческэ тоhо, эмэй бо[...] сад препарадуудые [...] дэ энэ ургамал хэрэг[...] юм. Тэрээнhээ гадна [...] гамалай эшэ намаан[...] лай шэмэтэй hайн [...] болоно.

ЕРЕВАН. Наири[...] оной ажалшад са[...] hуулгажа эхилээ. Ха[...] ри ташаланда эмхи[...] совхозууд Арменид[...] тарижа ургуулгые [...] тэйгээр хүгжөөхэ [...] болонхой. Мүнөө [...] республика дотор ин[...] дуудай талмай 10[...] гектар болоно. Тэдэ[...] бүриhөө 110—130 [...] ургаса хуряагдадаг [...]

(ТАСС-ай [...])

...СЭН МЭРГЭН ОЮУН УХААТАН, ДУЛЭТЭ РЕВОЛЮЦИОНЕР

...Эхиниинь 1-дэхи ...оурта).

...хын үндэhэ hуу-...ад «ёhотойл ин-...алис ёhо заршам...галгаа нэгэн hанал-...hургадаг, худэл-...худэлөөнэй ин-...льна гол ёhые ...бахысень комму-...захhан байгаа. ...ошондо ангиин ха-...эсэргүүсэн тэм-...ложо байhан мү-...шата дээрэ энэ ...енгаяа шухала. ...түрүү хүдэлмэри-...ажа, «хани нүхэ-...тулөө хэлбэришэ-...тэй байха...» гэ-...хын уряалые ком-...эй шууд сэхээр ...бүринь өөрынь ...зорилгонуудай ...тайгаар, улам ...дхэгдэхэ байhа-...эглэлтэгүй.

...змын ба комму-...айлашагүй илаха ...рксын бүхы hур-...енеральна тобшо-...болоно,—гээд, элид-...олон тэмдэглэбэ. ...илалтата социа-...люцийн манай орон ...оhондонь, ленинскэ ...хүтэлбэрилhэн Рос-...летариадай социа-...дабшаха зам ...гаргажа үгэ-...бидэ омогорхохо ...омогорхохо эрхэ-

...дэбжүүлhэн, Ле-...бүхэли теори ...үзэл суртал СССР-...лизм байгуулгын ...hууринь болоо бэ-...хадаа, нэн түрүүн, ...шэнэ, социа-...гүрэнине бай-...революциин түйлал-...аршалан хамгаал-...гол шухаланы ...Марксын хэлэhэ-...үйлэдбэриин хэ-...дые национальна ...соо хамтадхан нэ-...ба «ниитын бо-...жотой зүб түсэ-...» ажалаа эмхид-...ашаар ороноо со-...экономическа ба со-...ур үндэhөөрнь шэ-...шбилалга мүн бо-

...үеын шата дээрэ ...бэелүүлхэ страте-...хараа бодол — ...XXVI съездын ...ринүүдэй үндэhөөр ...түгэс социалис об-...али бүхы тала-...рижуулан hайжа-...бадал болоно. Со-...ёhоной ажабайдалай ...хүгжэдэг ёhо гү-...бүри ехээр бэхи-...тулада нобшо ту-...далые, бэрхэшээл-...дабан гараха. ду-...дые усадхаха ту-...хаха тодорхой прог-...болон бодото ...мүнөө түрүүшын ...удха шанартай ...байна. Энэ хэрэгтэ ...ЦК-гай ноябриин ...Пленумэй шинид-...шэглүүлэгдэнхэй ...Эдэ шиидхэбэринүү-...лүүлхэ талаар бага ...хэгдээ. Мүнөө ...Батуевой

үеын шата дээрэ ороноо хүгжөөлгын гол шэглэлнүүд дээрэ Центральна Комитет, Политбюро, бүхы партиина организацинууд ямар ехэ хүдэлмэри хээб гэжэ бидэ бултадаа харанабди. Арад зонтоёо гүн гүнзэгы, эбдэршэгүй бата холбоо барисаатай байхадаа КПСС хүсэтэй, арад зоной аша туhа болон хэрэглэмжэhээ бэшэ ондоо анхарал оролдолго тэрээндэ байдаггүй гэжэ ажабайлал дахин дахин баталхан гэршэлнэ.

Шэнэ зорилгонуудые хараалхадаа, ажалшадай эршэ хүсэ элсүүлхэдээ, парти өөрынгөө бүхы ажал ябуулгада ленинскэ ёhо гуримые оролдосотой нэтэрүүгээр бэхижүүлжэ үргэлжэлнөөр. Энэ ёhо гурим хадаа шиидхэбэринүүдэй научна үндэhэ баримтатай байлгые ажалша даамгай, бодото байдалhаа үндэhэтэй, өөрыгөө шүүмжэлхы шэнжэтэй байлгатай холбон нэгэдүүлдэг; үндэр ехэ эдэбхи хэшээл болон үүсхэлые түйлагдаhан үрэ дүнгүүдэй шанга хиналтатай, партиина ёhо заншал ба журам хазагайруулгада эбсэшэгүй байлгатай холбон нэгэдүүлдэг юм.

Арадай ажахын комплексын бүхы шатануудта — хүдэлмэриин газар болон предприятиhаа эхилээд, ниитэ союзна хэм хэмжээн хүрэтэр — экономическа ашаг үрын бүхы арга нүхэсэлнүүдые ашагламаар тиимэ үргэн ехэ удхатай ажалай эмхидхэл гээшэ мүнөө партиин ябуулдаг хүдэлмэриин гол анхаралда байна.

Мүнөө үеын шата дээрэ энэ хуулиие бэелүүлхэ талаар эрдэм наукада гол hуури олгогдоно. Эрдэм наукые хүгжөөлгэ, тэрэниие промышленностьда, хүдөө ажахыда нэбтэрүүлгэ хадаа социализмын нэрэ хүндын аша туhада, капитализмтай хэгдэдэг амгалан ёhоной мүрысөөндэ амжалта түйлалгын аша туhада уласхоорондын түйлай ехэ удха шанартайшье юм. Харин иимэ амжалта түйлаха байhандаа бидэ батаар этигэнэбди, яахадааб гэхэдэ, В. И. Ленинэй хэлэhэнэй ёhоор, «эрдэм наукын, пролетариадай ба техникын түлөөлэгшэдэй холбооной үмэнэ ямаршье хархис хүсэн тогтожо шадахагүй бшуу».

«Сүлөөтэ ба холбоото нэгэдхэмэл ажалда» зорюулан, «үйлэдбэриие эмхидхэлгэдэ» саг үргэлжэ анхарха эрилтэ социализмын хүгжэлтэ табина гэжэ Маркс онсолон тэмдэглэдэг hэн. Манай орон дотор элдэб шатануyд дээрэ энэ асуудал элдэб янзаар шиидхэгдэдэг байгаа. Тиигээд лэ ниитын үйлэдбэриин юрэл тоо хэмжээнэй баримта нүхэсэлнүүдhээ эршэмтэй шанга нүхэсэлнүүдтэ оролгые түргэдхэхэ тухай хэлсэгдэжэ байhан мүнөөшье үедэ парти хадаа залан хүтэлбэрилгые, түсэблэлгые, ажахыгаа эрхилэлгын бүхы гуримые даа-

майгаар hайжаруулжа байна.

Энээнтэй дашарамдуулан, гүрэнэй зохилдуулан тааралдуулдаг үүргые, мүн ажалша коллективүүдэй зохёохы ёhоной эдэбхи хэшээлые шангадхаха зорилго табигдана. Теэдшье ниитын зөөри — хоохон дурдалга бэшэ бшуу, тэрэ хадаа коллективүүд болон организацинуудаар дамжуулан, ниитын зөөриие эдлэн зонхилолгын хэрэгтэ ажалшадай өөhэдынь хабаадалсаха ябадал хараална. Эгээл тиимэhээ бригадна подряд хадаа манай промышленна хүсэ шадалые бүрин дүүрэнээр ашаглаха таатай hайнаар олдоhон түхэл маяг мүн болоо бшуу. Эгээл тиимэhээ хүдөө ажахыда хамтын подряд нэбтэрүүлгэдэ парти тиимэ ехэ удха шанар олгоно бшуу. Эгээл тиимэhээ социалис мүрысөөндэ үзэгдэдэг ёhо дүүргэхын тэдысэ ябадалые. хөөрдэм хүнгэн байдалые эсэстэнь хүрэтэр усадхаха гээшэ hалаша hандашагүй шухала болоо бшуу.

Общественн аша туhада тус тус хүнэй ажал ябуулгые, хубиин хамhабариин ажахынуудые хүгжөөхэ ябадалыешье СССР-эй Конституци хараална гээшэ. Эдеэ хоолой программые дүүргэхын түлөө ёhотойл бүгэдэ арадай тэмсэл дэлгэрүүлхын тулада тэрэ илангаяа шухала байна.

Адли тэгшэ эрхэ, ажана тэниглэн байдал, ерээдүйдөө этигэл найдал тухай, ажал хэрэгэй урма баяр асарха, хүнэй бэлиг шадабариин гүйсэд дүүрэнээр элирүүлэгдэхэ байhан тухай хүнүүдэй хэтэ үеын хүсэл бодолнуудые бэелүүлхэ арга имагтал социализм олгохо байна.

Экономическа, социальна, политическэ хүгжэлтын асуудалнуудые парти үзэл сурталай хүмүүжүүлгын хүдэлмэритэй нягта холбоотойгоор шиидхэдэг юм. Шата бүхэндэ энэ хүдэлмэриие элирүүлхын тула шэнэ, бага бэшэ хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха хэрэгтэй байhыень манай ороной, бусад социалис оронуудай дүй дүршэл харуулна. Ушарынь юуб гэхэдэ, совет байдалдашье дайсан харша комнол hэргээхые hэдэжэ байдаг мянгаад жэлэй үмсын зөөри эдлэхэ hанаан бодолые зайсуулхаhаа гадна, социалис ухаан бодолой гэхэ гү, али ниитын харилсаанай үндэhэ hуурине хүгжөөлгэдэ ушарhан бодото бэрхэшээл түбэгүүдые, арсалдаа зүришэлдөөнүүдые зайсуулан дабаха хэрэгтэй. Эдэ харилсаанай нимэ талануудай: общество — коллектив — хүн; хүтэлбэрилэгшэ — гүйсэдхэгшэ; хото — хүдөө; ухаан бодолой ба хара ажал; ажалай болон хэрэглэмжын хэмжээн, мүн бусад талануудай ямар байhанhаа олониитын ухаан бодол сэхэ дулдыдаг гээшэ.

Хүдэлмэришэн ангиин, таряашадай ба интеллиген-

циин холбоое саашадань бэхижүүлгэдэ, совет арадай социальна ба интернациональна нэгэдэлые батадхалгада КПСС hуларшагүй анхаралаа хандуулдаг юм. Эдэ үйлэ хэрэгүүд гол түлэб хүгжэлтэ түгэс социализмын үедэ общественные ангигүй байгуулалтада удаа дараалан хүргэдэг байна.

Мүнөө үргэн олониитын үзэл бодолые дээшэлүүлгэ ажалдаа эзэн ёhоор хандалгатай, мүнөөнэй эрилтэнүүдтэ харюусама үйлэдбэриие хүгжөөлгэтэй илангаяа нягтаар холбогдодог юм. Жаяг журам ба ёhо гуримые хазагайруулганууды, үрихэ, эдилгэ абаха, хүнэй хүзүүн дээгүүр хүльбэрхэ, хулгайлха, имагтал арад зоной аша туhаар ажаhууха гэhэн али бүхы ябадал усадхан зайсуулхые шиидэнхэй байлгаар тэрэ гол түлэб тодорхойлогдохо зэргэтэй. Ленинэй табиhан эрилтын ёhоор, «капитализмын үлэгдэлнүүдhээ», «залхуу нозогуудhаа, ажал хэхэ дурагүйшүүлhээ, гүрэнэй зөөри хулганлагшадhаа...» обществоёо сүлөөлхын тула парти социализмын гол ёhонуудые хазагайруулагшадтай шиидхэхы шанга тэмсэл соносхоhыень мэдэжэ байнат. Энэ талаар бүхы арад партияа дэмжэнэ.

Марксын үгэнүүдээр хэлэхэ болоо hаа, «ниитын ухаан бодолые ниитын хүсэн» болгохо уялгатай үзэл сурталай хүдэлмэриин бэеэ дааhан айхабтар ехэ үүргэтэй байhыень энэ хэлээшэмнай огто доошолуулнагүйл.

Ороной хүгжэлтын мүнөөнэй шата нэн түрүүн, Марксын тодорхойлноной ёhоор, оюун ухаан бодолой бүхы hалбариие, тэрэ тоодо эрдэм наука, литература, искусство, журналистика болон соёлой бүхы зүйлнүүдые бүри хүгжөөхэ, бодото ашаг үрыень дээшэлүүлхэ эрилтэ табина.

Совет хүнүүдэй ухаан бодолдо, тэдэнэй абари занда социализмын суртал hургаалнуудые, hайн hайхан сэдьхэл бодолые хэр зэргэ амжалтатайгаар бүрилдүүлэн хүмүүжүүлжэ, ажабайдалда эдэбхитэй хараа шэглэлээ тодорхойлходонь тэдэнэртэ туhалжа, шэнэ социалис хүгжэлтэ дэбжэлтын бүгэдэ арадай агууехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулжа байhаарнь парти мүнөөнэй ба ерээдүйн үзэл сурталай хүдэлмэриин хэмжээ сэгнэдэг байна.

Партиин зохёоhон, ажабайдалай шэнэ эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэй зохилдуулан, тэрэнэй томодхоhон ба хүгжөөлэн үзэл сурталай хүдэлмэриин хэм хэмжүүрэй үндэhөөр олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүдэй ажал ябуулгые hайжаруулга общественн үзэл сурталай хүсые дээшэлүүлдэг юм.

СССР-тэ социализмые нарижуулан хүгжөөлгэ хадаа бүхы социалис оронуудай байдалай урган бэхижэлгын таhаршагүй, шухала хубинь

болоно. Маркс болон Энгельсэй хүсэдэг байhан сүлөөтэ ажалай дэлхэйн эмхиин гол шухала шэнжэнүүд социалис хани нэгэдэлдэ, тэдэнэй олоhон олон янзын дүй дүршэлдэ элеэр харагдана.

Социализмын уласхоорондын бата бэхи байдал, нэрэ хүндэ социалис интернационализмтай таhаршагүй холбоотой. Тэрэ шэнэ түхэлэй уласхоорондын харилсаанай үндэhэ hуурида табигдадаг; адли тэгшэ эрхэhээ, нэгэ нэгэнэйнгээ бэеэ даахан байдалые, газар дайдынь бүрин бүтэн байлгые, национальна дулдыданги бэшэ байдалые, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамааралсахагүй ябадалые, бэе бэедээ туhаламжа үзүүлэлгые, нүхэр ёhоной харилсаае нэгэдүүлдэг байна. Социализмын илаhан оронууд «тиимэ асари ехэ хүсэтэй, тиимэ жэшээтэй» байжа, бусад арадууд өөhэдөө тэдэнэй хойноhоо дабшаха юм гэжэ научна коммунизмын үндэhэ hуурине табигшад уридшалан хараhан байгаа. Тиимэ байгаа, саашадаашье тиимэ байха! Юундэб гэхэдэ, hаад түбэгүүдые, бэрхэшээлнүүдые гаталан дабажа, ходоодоо өөрыгөө шүүмжэлэн, Марксын уридшалан хараhанай ёhоор, хуушарhан юумые хаяжа, шэнэ юумэ эрэлхэгээр абажа бэелүүлхэдээ, социализм бата найдамтайгаар урагшаа дабшана.

Капитализмын зэрлиг муухай табисуурhаа үндэhэлэн hүжэрөөгдэдэг дайн байлдаанууд хадаа тэрэнэй эгээл хүндэ хүшэр, эгээл аюултай гэмтэ ябуулгануудай нэгэниинь болоно гэжэ Маркс нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэдэг байгаа,—гээд элидхэлшэ саашань хэлэбэ. Империализмын үедэ энэ гутамшаг муухай шэнжэ шанарынь бүри элеэр харагдадаг гэжэ Ленин заадаг hэн. Империалис хёмороо зүришэлдөөнүүд бүхы түүхэдэ дэлхэйн айхабтар хүндэ хүшэр хоёр дай үүдхэhэн байгаа. Арадуудта айхабтар ехэ гарза хохидолнуудай, hандаралнуудай үүдхэгдээшье hаань, империализм, нэн түрүүн американ империализм мүнөө дэлхэйн шэнэ, термоядерна дайнай аюул тохёолдуулжа байна.

Совет эб найрамдалта философи урда сагай агууехэ гуманистнуудhаа эхитэй, марксизм-ленинизмын бодотоор бэелүүлhэн үндэр ехэ суртал hургаалнуудта, үнэтэ баялигуудта үндэhэлнэ. Тэрэ ядерна дайнай хойшолонгуудые эрдэм ухаанда үндэhэлэн сэгнэлгэhээ эхитэй.

«Билдагууша хуурмаг политика бэелүүлдэг үндэhэ баримтагүй hургаал номногшод сооhоо «Хэрбээ эб найрамдал сахихые хүсэбэл, дайнда бэлдэ» гэжэ соносходог номногшоhоо үлүү ехэ уршаг тойбо нэгэшье хүн татаагүй юм, — гэжэ Маркс зуу гаран жэлэй урда тээ бэшээ hэн.—Энэ хадаа гол

түлэб асари ехэ худал хуурмаг юумэн, бүү зэбсэг гартаа барижа дайлалдахыень Европые уряалhан ябадал болоно...» Харин мүнөө американ захиргаанай политикын үндэhэ hуурида иимэ асари ехэ худал хуурмаг юумэн табигдана. США-гай сэрэгэй хүсые үргэдхэлгэ эб найрамдалай хэрэгые хангаха юм гэжэ тэрэ хаа хаанагүй хэлэнэ. «Дайн дажарта бэлэн байлга эб найрамдалые хангаха эгээл аша үрэ ехэтэй хэрэгсэл мүн болоно» гэжэ мэдүүлхэдээ, американ президент энэ эгээл худал хуурмаг юумые дабтана бшуу.

Бодото дээрээ сэрэгэй-стратегическэ хүсэнүүдэй тэнсүүриие буруу hургэхэ, СССР-ээ сэрэгэй бүлюу хүсэтэй болохо, ядерна бүү зэбсэгүүдые хэрэглэжэ, эзэрхэг түримхэй ябуулгын гаргагдаа hаань, харюугай сохилто үгэхэ хүсэ шадалыень hулаpуулха гэhэн хүсэл эрмэлзэлтэй байна. Советскэ Союз хэзээдэшье иимэ байдалда орохогүй, али бүхы аюул түбэгүүдтэ шанга харюу сохилто үгэхэл. «Правдын» корреспондентын асуудалнуудта үгэлэн харюунууд соогоо Ю. В. Андропов энээн тухай шууд сэхээр мэдүүлhэн байгаа. Бүү зэбсэгүүдые хураалгын гол шухала асуудалнуудта бидэнэй хараа бодол тэдээн соо залан сэхээр найруулагдаа, бүхы арадуудта, бүхы хүн түрэлтэндэ аюултай американ захиргаанай гадаадын политическэ хараа шэглэлдэ тон зүб сэгнэлтэ үгтөө. Советскэ Союзай бэелүүлдэг политикые хазагайруулжа, ядерна дайнай али бүхы түхэл шэнжэнүүдые найруулжа байhанаа сагааруулхые hэдэдэг США-гай захиргаанай гутамшаг муухай онол аргануудые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь элишэлhэн байна.

Манай Эхэ ороной, социалис хани нэгэдэлэй ажабайдалай аша туhа, социализмын түйлалтануудые хамгаалга түгэс бэлэдхэлтэй, өөhэдыгөө хамгаалха хүсэтэ бүү зэбсэгтэй байхыемнай бидэниие уялгана. Хүн түрэлтэнэй түүхэдэ, гэжэ тэрэ бэшээ hэн, үhөөгөө абалга гэжэ байдаг гээшэ, түүхэтэ үhөөгөө абалгын хуули ёhоор, дарлан мүлжэхые хүсэгшэд бүү зэбсэг бүтээдэг, зүгөөр энэнь тэрээндэ зүрюугээр шэглүүлэгдэдэг юм гэhэн Марксын сэсэн мэргэн ажаглалтые эндэ дурдабал таарамжатай байна. Ядерна бүү зэбсэгтэй тиимэл юумэн болоо. Эрдэм ухаанай агууехэ түйлалтые—атомай элшэ хүсэ нээлгые — империализмын хүнүүдые алаха, хюдаха бүү зэбсэг болгожо байхадань, Советскэ Союз ядерна дайе зайсуулан сарахын, хүн түрэлтэниие аршалан абархын тула бүхы юумэ хэнэ.

Зүгөөр ядерна бомбонуудые, ракетэнүүдые ехээр бүтээн гаргалга хадаа эб

найрамдал хангаха зам болоно гэжэ тоолохо ябадалые бидэ ходоодоо буруушаадаг байгаабди, саашадаашье буруушаахабди. Имагтал ядерна бүү зэбсэгые хэрэглэлгэhээ, түрүүлэн ядерна добтолго хэхэ доктринануудhаа арсалга, бүү зэбсэгүүдые, бүтээн гаргалгые болюулалга эб найрамдалые хангаха байна. Эгээл тиимэhээ Варшавска Договорто хабаададаг оронуудай дурадхалнууд, Ю. В. Андроповой найруулhан бүтэмжэтэй hайн, бэелүүлэгдэмэ үүсхэлнүүд бүхы оронуудта иимэ үргэнөөр hайшаагдаа.

Дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө олониитын тэмсэлые үргэдхэхын тула коммунис партинууд шухала бүхы юумэ хэнэ. Манай партидал адли, тэдэнэр ядерна дайнай аюулаар hанаагаа зобоhон политическэ ба ниитын элдэб янзын хүсэнүүдтэй эгээл үргэн ехэ харилсаа холбоо тогтоохын, үгэеэ ойлголсохын түлөө тэмсэнэ.

Ушар ёhо ойлгодог гүрэнэй ажал ябуулагшадай уласхоорондын политикада үүргэ нүлөө үзүүлдэг байhаниинь бидэнэртэ мэдээжэ. Өөhэдынгөө аша туhада, ерээдүйн үетэнэй аша туhада амгалан тайбан байдал хангахые хүсэдэг арадуудай үмэнэ уялгаяа ойлгожо, тэдэнэр ажалаа ябуулха аабза гээд Советскэ Союз эб найрамдалта политика бэелүүлхэдээ хараална.

Дэлхэйн дайнай аюулай hүжэржэ, тэрэниие зайсуулан сараха аргатай хүсэнүүдэй ургажа байhан үедэ ажаhуунабди. Гадаадынгаа политикада, уласхоорондын оршом соо ябуулдаг үзэл сурталай тэмсэлдээ КПСС энээниие хараада абадаг байна. Империализмын hанаашалгануудые, тэрэнэй тактикые саашадаашье элишэлжэ, Советскэ Союз ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө тэмсэнэ гэжэ тэрэ үгэ хүүрээрээ, ажал хэрэгээрээ элирхэйлэн гэршэлхэ байна. Ондо ондоо үзэл сурталай гүрэнүүдэй хоорондо хёмороо зүришэлдөө үүдхэхэгүйн түлөө тэмсэнэбди. Амгалан ёhоор зэргэ оршон hуулгаhаа ондоо юумэн ниитын элдэб байгуулалтатай гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай үндэhэ hуурида табигдаха ёhогүй, табигдажа шадахагүй байна. Манай партиин хэлбэришэгүй хараа бодол иимэл даа.

Марксизм онсо хуби заяатай, ниитын ухаан бодолой ондоо ямаршье шэглэл иимэ хуби заяатай байгаагүй байхашьегүй юм,—гэжэ Б. Н. Пономарев элидхэлэйнгээ түгэсхэлдэ хэлэбэ. Марксын наhа бараhанhаа хойшо үнгэрhэн зуун жэлэй хугасаа соо тэрэнэй hургаал уласхоорондын хүдэлмэришэнэй ба бүхы революционно хүдэлөөнэй асари ехэ

дүй дүршэлөөр баяжуулагдаа. Ленинэй ашаар марксистска теориие хүгжөөлгэдэ бүхэли шэнэ үе саг нээгдээ, гол шухала юумэниинь гэхэдэ, тэрэ ажабайдалда амжалтатайгаар бэелүүлэгдээ. Мүнөө научна социализм илалтата социалис революцинуудай нэн түрүүн Агууехэ Октябриин дүй дүршэлөөр, СССР-тэ хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулгын дүй дүршэлөөр, хэдэ хэдэн оронуудта социализм байгуулгын дүй дүршэлөөр баяжуулагдаа. Хүн түрэлтэн үнэтэ шухаг баялигтай болонхой: социализм байгуулха тухай hургаал, бодото социалис общество бии. Империализмтай шанга байлдаануудта тэрэ өөрыгөө хамгаалаад, бата найдамтайгаар урагшаа дабшажа ябана.

Ленинэй хэлэhэнэй ёhоор, марксизм «хоёр мянга гаран жэл соо хүн түрэлтэнэй ухаан бодолой ба соёлой хүгжэлтэдэ бии байhан бүхы үнэтэ шухаг юумые шүдалжа, шэнжэлэн согсолоо». Маркс өөрөө залан сэхэ зантай, эрдэм ухаанда бүхы бэеэ үгэhэн, хүндэтэй, харюусалга ехэтэй хүн байгаа; тэрэ тон жаяг журамтай, ажал хэрэгтээ эсэшэ сусашагүйгөөр хандадаг, урдаа табиhан зорилгоёо түйлаха абьяас ехэтэй, нугаршагүй зоригтой хүн байгаа. Тиимэhээ Марксын, мүн Энгельсэй, Ленинэй эрдэм мэдэсэ хадаа имагтал соёл болбосоролдо хабаадуулха эрхим арга бэшэ, харин хүмүүжүүлгын, үзэл сурталаар, оюун ухаан бодолоор баяжуулгын ба арюун hайхан абари зангай шэргэшэгүй булаг мүн. Манай ажабайдалай ба тэмсэлэй гол зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхын тула энэ суртал hургаалые хүтэлбэри болгонобди.

Шудалха, хамгаалха, хүгжөөхэ, эгээл элдэб эрхэ байдалда тэрэниие шадамараар хэрэглэхэ, — научна социализмда манай партиин ямараар хандадаг байhые нигэжэ тобшохоноор тодорхойлжо болоно. КПСС-тэ, хүдэлмэришэн ангиин аша туhын түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй ба зол жаргалай түлөө бүхы тэмсэлшэдтэ научна социализм, марксизм-ленинизм гүнзэгы ухаан бодолой зориг бадаруулма эшэ үндэhэн, ажал ябуулгымнай найдамтай ба сэсэн мэргэн hургаал болодог байгаа, мүнөөшье болоно, саашадаашье болохо юм.

* * *

Элидхэл ехэ анхаралтайгаар шагнагдаhан, альга ташалгаар нэгэнтэ бэшэ үгтагдаhан байна.

Баярай суглаан хаагдаhан дээрэ соносхогдоно. Зал соогуур «Интернационал» зэдэлнэ.

Удаань искусствын уран бэлигтэнэй концерт болоо.

(ТАСС).

ТАСС • АПН

ХИЛЫН СААНАhАА

АРАДУУДТА—ЭБ НАЙРАМДАЛ БА АЮУЛГҮЙ БАЙДАЛ

«Правдын» корреспондентын асуудалнуудта нүхэр Ю. В. Андроповой үгэhэн харюунуудые үргэнөөр тайлбарилха зуураа, Советскэ Союз бүү зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые хизаарлахын, газар дэлхэй дээрэ амгалан байдал сахин хамгаалхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ гээд элдэб оронуудай хэблэлэй органууд онсо тэмдэглэнэ. Бүхы хүн түрэлтэндэ аюул тохёолдуулжа американ захиргаанай гадаадын политическэ хараа шугамда КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь эрилтэ үгэхэ зуураа. США-гай президент Советскэ Союзай политика хазагайруулжа, ядерна дайнда бэлдэхэ политикаяа сагааруулхые оролдоно гэжэ элирхэйлээ гэжэ тэмдэглэгдэнэ.

Мүнөөнэй американ политика хүн түрэлтэнэй амгалан байдалда хэзээ хэзээнэйхээ ехэ аюул тохёолдуулна гэжэ совет хүтэлбэрилэгшэ үнэншэмөөр харуулаа гээд Чехословакиин «Руде право» бэшэнэ. Дайнай ба эб найрамдалай асуудалнуудта Вашингтоной шэнги бодомжогүйгөөр, бэлэхэнээр хандажа болохогүй, «Правдын» асуудалнуудта нүхэр Ю. В. Андроповой үгэhэн харюунууд түби дэлхэйн ядерна дайнай сэвл руу түлхихые оролдодог хүнүүдтэ горитой hануулга болоно.

Сенатор **Д. Иноуэй** американ телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союз ядерна дайгаар занана гээд американ хүн зониие айлгахые президент Р. Рейган оролдоhон байна гээд шүүмжэлээ. Сэрэгэй бюджедые дээшэлүүлхэ эрилтыень конгресс хаhахадаа болохо, гэжэ президент «айна», имагтал тиимэhээ США сэрэгэй хүсэнэй талаар СССР-тэ булигдана гэжэ харуулхые оролдоно гээд сенатор хэлээ. Хэрбээ конгрессэй сэрэгэй иимэ бюджедые баталаа hаань, энэнь американ экономикые бүри доройтуулха байна.

Ю. В. Андроповой онсолон тэмдэглэhэнэй ёhоор, Советскэ Союз бүү зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые болюулхын түлөө эрид шууд тэмсэнэ, хэндэшье аюул тохёолдуулнагүй гэжэ Баруун Германиин **«Унзерс цайт»** бэшэнэ. Дайнай аюул Советскэ Союзhаа бэшэ, харин «илалта» ядерна дай хэхэ улам шэнэ янзануудые зохёодог Вашингтоной балмад этэгээдүүдhээ үүдхэгдэнэ.

Бүү зэбсэг үрдилдэн бүтээлгые үргэлжэлүүлхэ гэhэн Вашингтоной хараа бодолые совет хүтэлбэрилэгшэ эрид буруушаана гээд Италиин **«Коррьере делла сера»** тэмдэглэнэ. Гэхэтэй хамта СССР ямаршье аюулай үмэнэ бүү зэбсэггүй хэзээдэшье байхагүй гээд тэрэ бэшэнэ.

«США бодолгүй тэнэг юумэ хэнэ» гээд Грециин **«Этнос»** газетын хуудаhанда толилогдоhон тайлбари нэрлэгдэнхэй, Совет хүтэлбэрилэгшын харюунууд США-гай дай жүрөөдэhэн хараа бодолнуудта шанга сохилто болоо гээд газетэ заана.

Уласхоорондын мүнөөнэй байдалаар Советскэ Союзай ехээр hанаагаа зобожо байhан тухайнь, Рейганэй захиргаанай дай жүрөөдэhэн түсэбүүдэй түби дэлхэйн арадуудта тохёолдуулhан аюулые зайсуулан сарахаар шиидэнхэй байhан тухайнь «Правдын» корреспондентдэ Ю. В. Андроповой үгэhэн харюунууд гэршэлнэ гээд Индиин элитэ политическэ ажал ябуулагша, ороной парламентын штадуудай соведэй депутат **Санд Асрар Хак** мэдүүлээ. Вашингтоной дай жүрөөдэhэн политикада эсэргүүгээр, газар дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдал хангахын түлөө шууд сэхээр тэмсэхэ гэhэн СССР-эй уряае Индиин олониитэ дэмжэнэ.

ВФП-гэй МЭДҮҮЛГЭ

ПРАГА. Булимтаран эзэлэгдэhэн араб газар нютагуудта палестинынхидтэ эсэргүү Израилиин хашалта харшалалтые дары зогсоохо гэhэн эрилтэ Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци та-...

...Сионистнуудай шэнэ гэмтэ ябуулга — палестин hуудалтые газаар хорлоhон ...тай мэдээсэл дуулахадаа, ...ы дэлхэйн түрүү үзэлтэй ...ниитэ ехэ дураа гутаhан ...гээд ВФП-гэй эндэ ...баргдаhан мэдүүлгэ дотор ...гдэнэ. Бага балшар үхи-...дые газуудаар хорлолго ...ионистнуудай үүдхэhэн зэрлиг муухай ябуулгануудые hануулна.

Сионистнуудай хашалта харшалалтануудаа үргэдхэжэ байгаашье hаань, үндэhэн эрхэнүүдээ бэелүүлхын түлөө, тэрэ тоодо бэеэ дааhан байдалтай Палестинын гүрэниие байгуулхын түлөө ООП-ой хүтэлбэри доро Палестинын араб арад баатаршалгата тэмсэлээ үргэлжэлүүлхээр шиидэнхэй байhанаа мэдүүлнэ гэжэ документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Палестинын араб арадые дэмжэхыень Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федераци дэлхэйн ажалшадые, профсоюзуудые уряалба.

ППС-эй III СЪЕЗД

РАБАТ. Мароккын Дэбжэлтын ба социализмын партиин (ППС) национальна III съезд Касабланкада хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Ороной бүхы хотонуудай, провинцинуудай партийна организацинуудhаа мянга гаран делегат, Мароккын хэдэн политическэ партинуудай, профсоюзай ба бусад ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд, гадаадын 26 коммунис ба хүдэлмэришэнэй партиин делегадууд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаhан байгаа.

ППС-эй Генеральна секретарь Али Ятын хэhэн ЦК-гай тоосооото элидхэлые гурбан үдэр соо зүбшэн хэлсэбэ. Саашадаа бэелүүлхэ зорилгонууд хараалагдаа. А. Ята түгэсхэлэй үгэ хэлэхэдээ, ППС научна социализмын ба пролетарска интернационализмын гол ёhонуудта хэлбэришэгүй үнэн сэхэ байха юм гэжэ тэмдэглээ.

ЦК-гай шэнэ бүридэл, ЦК-гай Секретариат, ЦК-гай Политбюро, политическэ ба финансын шалгалтын комиссинууд hунгагдаа. Али Ята ППС-эй Генеральна секретаряар дахинаа нэгэн дуугаар hунгагдаба.

НРБ-гэй АРАДАЙ СУГЛААН ДЭМЖЭНЭ

СОФИ. «Парламентнуудта, правительствануудта, политическэ партинуудта ба дэлхэйн арадуудта» СССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй ЦК-гай хандаhан хандалгые НРБ-гэй Арадай суглаан бүримүhэн дэмжэнэ гэжэ Болгариин арадай засагай дээдын зургаанай эндэ болоhон ээлжээтэ сесси дээрэ баталагдан абтаhан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

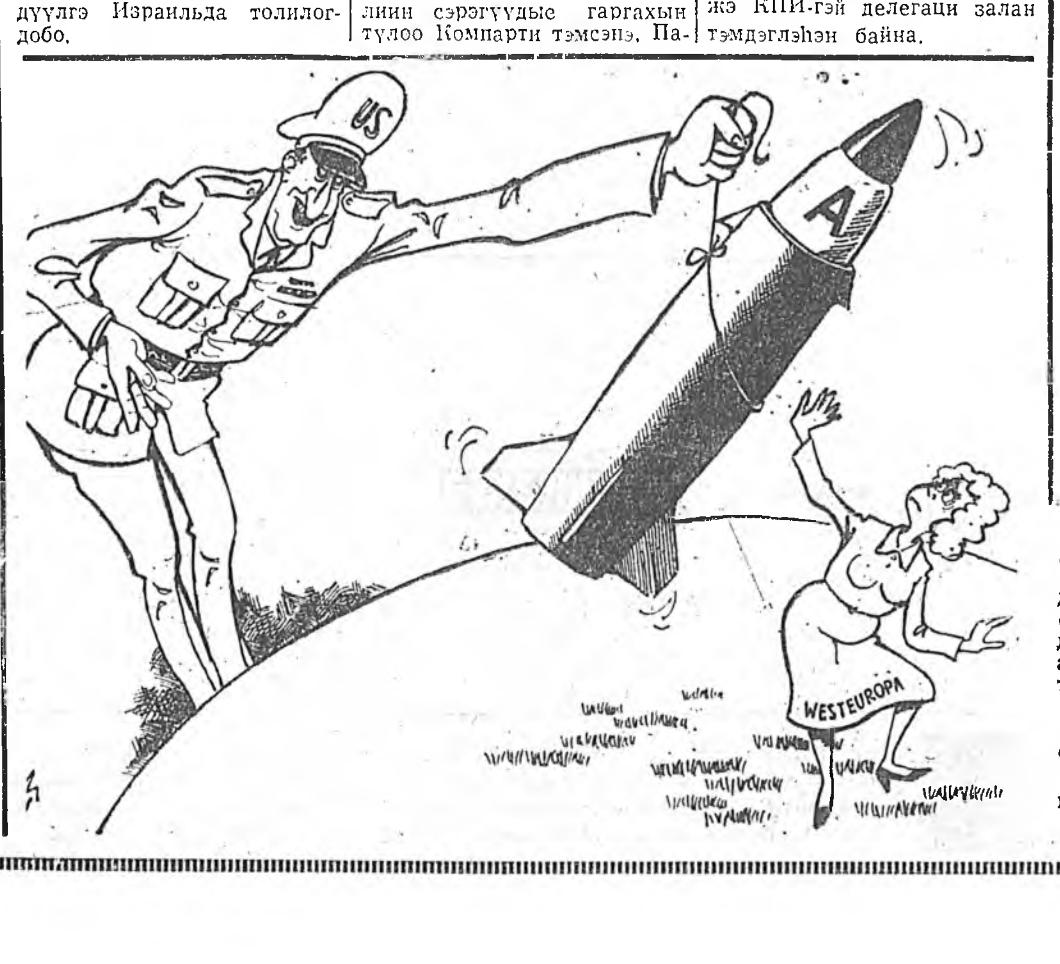
Империализмын эгээл эзэрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй бэелүүлжэ байдаг хёмороо зүришэлдөөнэй политикын хүн түрэлтэнэй хуби заяанда ехэ аюул тохёолдуулжа байhан тухай СССР-эй hанаагаа зобожо байhаниинь энэ документ дотор элеэр харуулагдана.

Дундуур зайда хэрэглэгдэхэ американ шэнэ ракетэнүүдые Баруун Европын зарим гүрэнүүдэй газар дайда дээрэ тараан тодхохо гэhэн НАТО-гай түсэбүүд, мүн хүн зониие олоорнь алаха, хюдаха зорилготой шэнэ түхэлэй бүү зэбсэгүүдые бүтээхэ гэhэн США-гай hанаашалганууд тон аюултай. Эдэ түсэбүүдые бэелүүлгэ ядерна бүү зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые улам дэбэргэхэ, уласхоорондын байдалые бүри түгшүүрилтэй болгохо, ядерна дайнай аюулые улам үргэдхэхэ юм. Эгээл тиимэhээ газар дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангахын тула хүсэлэл оролдолгонуудые гаргаха талаар арадуудай, парламентнуудай ба правительствануудай нэгэдэл бэхижүүлхые СССР-эй уряалhаниинь түүхэтэ удха шанартай байна.

КПИ-гэй ба ООП-ой ХАМТЫН МЭДҮҮЛГЭ

РИМ. Ишэ ороhон мэдээсэлнүүдэй ёhоор, КПИ-гэй ба ООП-ой делегацинуудай хоорондо мартын hүүл багта Прагада болоhон хөөрэлдөөнүүд тухай Израилиин Компартиин ба Палестиныe сүлөөлхэ эмхиин хамтын мэдүүлгэ Израильда толилогдобо.

Дүтын Зүүн зүгтэ үнэн зүб амгалан байдал тогтоохын түлөө тэмсэлэй асуудалнууд хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байгаа. 1967 ондо булимтаран эзэмдэгдэhэн бүхы араб газар нютагуудhаа Израилиин сэрэгүүдые гаргахын түлөө Компарти тэмсэнэ, Палестинын араб арадай үндэhэн эрхэнүүдые, тэрэ тоодо өөhэдөө өөhэдыгөө тодорхойлхо, ООП-ой хүтэлбэри доро өөhэдын бэеэ даахан байдалтай гүрэниие байгуулха эрхые дэмжэнэ,—гэжэ КПИ-гэй делегаци залан тэмдэглэhэн байна.

ҮРЭ ТҮГЭС ХАРИЛСААН

МАПУТУ. СССР-эй ба Мозамбигай хоорондохи үрэ түгэс харилсаа холбоон Мозамбигай экономикын 17 hалбарида нэбтэрүүлэгдэн бэелүүлэгдэжэ байна. Зургаан жэлэйнь ойн мартын 31-дэ тэмдэглэгдэhэн СССР-эй ба НРМ-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договор тэрэниие амжалтатайгаар бэелүүлгын үндэhэ hуури болоно.

Мозамбигай хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ совет мэргэжэлтэд горитой туhаламжа үзүүлдэг юм. Нампула провинцидахи гүрэнэй ажахынуудай ажал ябуулга Мозамбигай хлопок үргүүлагшадта үльгэр жэшээ харуулна. «Сагаан алта» үйлэдбэрилгэ научна үндэhэ hуури дээрэ табигданхай. Эдэ ажахынуудта ургаса хураалгын дундуур хэмжээн орон доторойхиhоо нилээд дээшээ байна.

Лимпопо мүрэнэй нуга голые үргэлжэ дээрэнь ашаглалгын хүдэлмэри дүүрэхэ дүтэлжэ байна. Совет-мозамбигай хамтын проектые бэелүүлгэ республикын олохон районуудые эдеэ хоолоор хангаха, хүдөө ажахын продукциин зарим хубииень гадаадада худалдаха арга олгохо юм.

«Ядерна хүсэсэ улам дээшэлүүлхэ зорилгоор Америкын Холбоото Штадууд Баруун Европодохи союзнигуудаа баалажа, тэдэнэй газар дайда дээрэ американ шэнэ ракетэнүүдые тодхон табихые оролдоно...». (Газетэнүүдhээ).

Далайн саанаhаа ерэhэн бэлэг.

«Хорицонт» (ГДР) гэжэ газетэhээ абтаhан зураг.

ТАСС-ай фотохронико.

Засагай дээдын зургаануудта

ОЙН ТҮЙМЭРҺӨӨ ҺЭРГЫЛХЭ

Үнгэрһэн жэлдэ республикын ой тайгада гал түймэрэй һуудхэх ушар хэдэ хуэээнхийн үсөөн үзэгдөө. Илангаа түрүүшын хахад жэлэй турша, мүн зарим районуудта бүхэли зун, намарай наранхүүлэ хүба бороогүй, хуурай ган үдэрнүүд үзэгдөөшье haань, ой тайгада гал түймэр гарахагүйн хойноhoo эмхидхэлэй сэхэ хүдэлмэри ябуулагдаа, оролдолго гаргагдаа. Заудын, Яруунын, Кабанскын, Хойто-Байгалай районуудта түймэр сарахын тула сэг сооны шухала хэмжээ ябуулагдажа абтадаг байгаа гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй haaлхан абаhан тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта «Забайкаллес» нэгэдэлэй үйлэдбэриин ойдо модо бэлэдхэдэг предприятинуудай, түлишын промышленностиин болон бусад предприятинуудай модо хагаhан газарта арвиг сэбэрлэдэг, модо отолхо гүримые хазагайруулдаг, отолhон модонойнгоо үлэгшэ, мушэр нэгэ газарта суглуулдаггүй, харгын захаархи, талмай эрээлүүд сэбэрлэдэггүй ушарнууд, Буряадай АССР-эй Ой модоной хамгаалгын министерство, арадай депутаадай гүйсэдхэхэ комитедүүд, нютагай Соведүүд ой модо харуулхаа талаар шалгалта хэхэ, «РСФСР-эй ойн Хулиннүүдые хазагайрхалhан түлөө харюусалга тухай» тогтоолые хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ эрилтэдэ ёhо тэдэрээ хандана. Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын милициин инспекторнуудай хүдэлмэридэ анхарал хандуулнагүй. мототранспортаар хангаагүй гээд тус тогтоол дотор мүн лэ заагдана.

СССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй тогтоолой ёhоор байгша оной апрелиин нэгэнhээ октябриин 15 болотор Буряадай АССР-эй бүхы газар дээрэ түймэрэй аюултай хаа гэжэ тоолоогдохой. Тиимэhээ ойн ажахын эмхинүүд өөhэд өөhэдынгөө районуудта нютагай байгаалай таараалдуулан ой танга, сабшалан, бэлшээри дээрэ гал түймэрhөө носохогүй тула тусхай хаhа ... тогтооho ёhотой.

Ой тайгада носоhон түймэрые саг дарыдань унтараахын тула предприяти, эмхи зургаанууда, колхоз, совхозуудта тусхай машина, техникэ бэлдэжэ, ажалшадые олоор хабаадуулха гүрим тогтоогдохо болоно. Энэ арадай депутадуудай районудай, городуудай, сельсовет, сомоной, поселковой Соведүүд гүйсэдхэлэй баталагдаhан тусхай түсэбэй ёhоор носоhон түймэрые дары түргэн унтарааха хүн зоноо, техникэ эльгээхэ бэлэн байлгахаар. Энэ гадна Буряадай АССР-эй Ойн модоной ажахын, Дотоодын хэрэгүүдэй, Худалдаа наймааной министерствэнүүд, Улаан-Үдын авиапредприяти болон промышленнэ бусад предприятинуудай, организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ түймэрэй үедэ эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулхаар, шухала хэрэгтэй зэр зэмсэгүүдээр, техникээр хангаха даабари үгтэбэ.

1983 оной туршада республикымнаа ой тайгые түймэрhөө аршалан хамгаалха хэмжээ тухай ... ябуулхаар хараалагдаа.

Тэрэшэлэн ой тайгада hужэрhэн түймэрые унтарааха республикын тусхай комисси баталагдаба. Тус комиссиин түрүүлэгшээр Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совэдэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо А. С. Берещинов томилогдонхой.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

Республикынгаа вокальна искусствые хүгжөөхын, бэлигтэй бэрхэ дуушадые элирүүлхын тула үнгэргэгдэдэг арадай болон совет дуунуудай түрүүшын конкурс табан жэлэй урда тээ болоо hэн.

Тэрэ сагhаа хойшо энэ конкурс заншалта болонхой.

ДУУША ЗАЛУУШУУЛАЙ ЗАЛИ

Улаан-Үдэ хотын П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо хэдэн жэлэй туршада хабарай эхин hарада аялга дуунууд зэдэлнэ. Залуу дуушадай районно конкурснуудта илаhан эгээн бэлигтэй, хонгёо hайхан хоолойтой, элдэб маягай дуунуудые гүйсэдхэхэ шадабаритай дуушад республиканска конкурсда хабаадаха эрхэдэ хүртэдэг гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлэй дүрбэдэхи конкурсдо 28 дуушанай хабаадалсаhан haань, мүнөө жэлдэ республикымнай, мүн Агын Буряадай автономито округой дүн хамта 85 дуушан уран бэлигээ туршалсаhан байна. Арадайнгаа аялга дуунуудта хандажа, залуушуул республиканска табадахи конкурсдо шэнэ шэнжэтэй бэлиг шадабаряа харуулаа.

СССР-эй арадай артист К. Базарсадаев түрүүтэй жюриин бүридэлдэ, РСФСР-эй габьяата артистнууд К. Шулунова, И. Кузьмина, РСФСР-эй габьяата ажал ябуулагша Б. Цырендашиев, Буряадай АССР-эй арадай артист Г. Эрдынеев, Буряадай АССР-эй хоровой эмхиин президиумэй гэшүүн В. Елбаев, филармониин уран hайханай хүтэлбэрилэгшэ Ж. Дандаров, ВЛКСМ-эй обкомой таhагые даагша Ю. Бондарь ороhон байна. Залуу дуушадай эрхимүүдтэ конкурсын лауреат болон дипломант гэhэн нэрэ зэргэнүүд олгогдоо.

Захааминай районой Санагын совхозой hаалишан Сэсэгма Бадмаева, Яруунын районой Үльдэргын соёлой байшангые даагша Дашима Жимбуева (нэгэдэхи зураг) гэгшэд арадай болон совет дуунуудые гүйсэдхэдэг залуу дуушадай республиканска V конкурсын лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, I шатын дипломуудаар, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаба. Хориин районой Хүрбын совхозой хонишон Артем Ринчинов (хоёрдохи зураг) Хяагтын медицинскэ училищиин студентка Ирина Балганова гэгшэд мүн лэ лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, II шатын дипломоор дурасхаалта бэлэгүүдээр урмашуулагдаа.

Агын Буряадай автономито округой Эүдхэлиин дунда hургуулиин hурагша Б. Ойдопова, республиканска спорткомитедэй инструктор С. Дашадоржиев, Баргажанай районой Уланай колхозой хүдэлмэришэн Х. Будаев, Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищиин студентка Р. Тимофеева, Сэлэнгын районой Ново-Селенгинскын соёлой байшангай директор А. Цыдыпов, Буряадай хүдөө ажахын институдай студент С. Базарсадаев гэгшэд III шатын дипломуудаар, дурасхаалта бэлэгүүдээр шагнагдаhан байна.

Республиканска конкурс гоё hайхан хоолойтой дуушадые элирүүлбэ. Дуунай искусствые хүгжөөлгэдэ өөhэдынгөө хубитые оруулха гэhэн найдалаа ээлжээтэ конкурсдо илагшадтай сэхэ холбонобди. Нютаг нютагайнгаа дууша бэрхэ залуушуулые уран hайханай бүлгэмэй ажалда хабаадуулха, мүн тиихэдэ арадай болон совет дуунуудые хүн зоной дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, дуунай hайндэрнүүдые эмхидхэлгэ гэхэ мэтэ нийтын хүдэлмэридэ үүсхэл гаргаха эдэбхитэд болохо байhандань этигэнэбди.

Конкурсын түгэсхэлэй концертын эхилхын урда тээ жюри онсо шалгарhан дуушадта тусхай шангуудые барюулаа. Энэ конкурсдо илаhан Захааминай районой Санагын совхозой hаалишан С. Бадмаева П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин «Найдал» гэhэн шанда хүртэбэ. Улаан-Үдын механо-технологическа техникумэй студентка С. Головинада «Уран hайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhанай түлөө» гэhэн Республиканска научна-методическа түбэй шан, Буряадай хоровой эмхиин «Арадай дуу эрхимээр гүйсэдхэhэнэй түлөө» гэhэн шан Зэдын районой Алцагай дунда hургуулиин hурагша Т. Примлеевтэ, Хэжэнгын районой Чисаанын дунда hургуулиин hурагша Ц. Юмжитовтэ ВЛКСМ-эй обкомой «Конкурсдо эгээн залуу хабаадагшад» гэhэн шан барюулагдаа.

Энэ конкурс хүгжэм найруулан зохёодог нютагай авторнуудай эдэбхиие хүгжөөгөө, арадай, буряад, ород шэнэ дуунуудаар залуу дуушадай репертуар элбэгжүүлээ, ехэ нүлөө үзүүлээ байна. Гэбэшье дуушадай адли дуунуудые гүйсэдхэhые, тэдэнэй мэргэжэл шадабариин үшөөл hула байhые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ нютагай соёлой хүдэлмэрилэгшэд, хүгжэмэй болон дуунай багшанар энээндэ онсо анхаралаа хандуулха ёhотой.

Захааминай, Яруунын, Хурамхаанай, Хориин районуудта залуу дуушадай конкурснууд ехэ гуримтай, hайнаар үнгэргэгдэhэн байна. Эдэ районуудай түлөөлэгшэд дуу гүйсэдхэхэ талаараа яhала hайн бэлэдхэл шадабаритай гэжэ тэмдэглэлтэй. Баунтын, Хойто-Байгалай болон бусад районуудай залуу дуушадай энэ конкурсдо хабаадалсаагүйнь харамтай.

Республикын бүхы районуудта бэлигтэй залуу дуушадай конкурснуудые, дуунай hайндэрнүүдые заншалта болгохо хэрэгтэй гээд hанагдана. Тиибэл лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө республиканска конкурс бэлигтэй бэрхэ дуушадые элирүүлхэ гэhэн зорилгодоо хүрэхэ бшуу.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ,
манай корр.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ОКРУГОЙ НЮТАГУУДААР

Поэдүүд Владимир Петонов Георгий Дашабылов хоёр Эрхүүгэй областиин Буряадай национальна округой Оhын райкомой уряалаар тиишэ ошожо ерэбэ. Тэрэ үедэнь Буряад-Енгүүдэй дунда hургуулида округой буряад хэлэ, литературын багшанарай семинар боложо байба. Тэрээндэ хабаадалсаhан дүшэ гаран багшанарай, мүн тэндэхи hургуулиин багшанар болон hурагшадтай поэдүүд гурбан уулзалга хээ.

Мүн лэ дурсагдагша[...] гой Үбэсэ гэжэ нютагай [...] гуулиин hурагшад боло[...] шанартай, эндэхи со[...] түб hуурин Ново-Ленино[...] ринда нютагай таряаша[...] шадтай поэдүүд, уулза[...] ряад литературын шэ[...] тээлнүүд, өөпэдынгөө [...] түсэбүүд тухай суглара[...] хөөрэжэ үгэhэн, шэнэ [...] гүүдээ уншажа халуу[...] тагдаhан байна.

Б. НАМД[...]

ХАТАРШАД БАЯСУУЛБА

Мүнөө үеын бальна хатар гүйсэдхэгшэдэй конкурс Хяагта хотодо үнгэргэгдэбэ.

Городой соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэ, бальна хатарай багша В. Я. Курбатская конкурсые нээжэ, КПСС-эй Хяагтын райсоведэй соёлой таhагые даагша Б. М. Некрасовта үгэ үгэбэ. Конкурсын удха шанар, зорилго тухай тэрэ тодорхойлон хөөрэбэ.

Конкурсын дүнгүүдэй согсологдоходо, Хяагтын трикотаж нэхэлгын фабрикын «Ровесник» клубай, мүн тиихэдэ Ехэ-Нугын болон Новодесятниковай соёлой байшангай хатаршад hайшаагдаба.

Фигурна вальс, «Сударушка», «Туяна», «Диско», «Мэндэ амар, үдэшэ» гэhэн хатарнуудые конкурсдо хабаадагшад заабол гүйсэдхэхэ ёhотой байгаа. Городской хатаршадай дунда И. Ванчикова А. Ербонов хоёр түрүү hуурида гаража. «Харагшадай hайшаалай» тусхай шанда, хоёрдохи hуурида гараhан Е. Жамьянова В. Тубденов гэгшэд «Эгээн уян нугархай» гэhэн тусхай шанда хүртэбэд. А. Полонова И. Ербанов хоёр удаадахи hуурида гараба. Хүдөөгэй бальна хатаршадай дунда Хиранай-Адагай О. Черняева А. Новицкий гэгшэд эрхимлэжэ, нэгэдэхи hуури эзэлбэ.

С. БОБРОВА.

ХҮГЖЭМЭЙ ҺАЙНДЭ[Р]

Буряадай АССР-эй [...] лэй ойдо, хоровой эм[...] хэроссиин IV съездэ[...] лагдаhан ухибүүдэй [...] hайндэр Улаан-Үдэ [...] hайхан үнгэрэгдэбэ.

Улаан-Үдын 1-дэхи, 4-дэхи, 5-дахи hургуули[...] 42-дохи дунда hург[...] хоор болон, электро-х[...] инструментнүүдэй анс[...] Баргажанай районой, [...] нүүдэй байшангай, ду[...] хатарай «Сувенир» ансамбль, Постышевай [...] жэтэ пионернүүдэй [...] ской байшангай, [...] най комбинадай [...] ки» гэhэн ухибүүдэй [...] ансамбль, болон бусад [...] бүүдэй уран hайханай [...] мүүд hайндэртэ эдэб[...] гээр хабаадалсажа, [...] Үдын соёлой олон бай[...] концертнүүдые табиhан[...] на. hайндэрэй үедэ Бу[...] композиторнууд С. Ман[...] Б. Цырендашиев, В. [...] вич, Ю. Ирдынеев гэг[...] hонирхолтой уулзалг[...] болжо үнгэрөө.

Уран hайханай ухиб[...] бүлгэмүүдтэ гоё hайх[...] дуу гүйсэдхэдэг, уян [...] хайгаар хатардаг, хүг[...] инструментнүүд дээрэ [...] хээр наададаг бэлигтэй, [...] шуулэй олон байhаниие [...] дэр харуулба.

Х. СОКТО[...]

Дүлэтэ жэлнүүдэй баатарнууд

ГУРБАН СЭРЭГШЭДЭЙ ГАБЬЯА

Август hарын эхин багаар Хүрбын голой хойто бэедэ орошоhон hаяла гэжэ газарта хүдэлдэг үнинэй луговод, Хүүшанай механизатор Алексей Васильевич Литвиненкын хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядта хүрэжэ ерэхэдээ, ажалай ба дайнай ветеран Иосиф Петрович Теселевтэй уулзаха золтой байбабди. Тиихэдэ үбhэ хуряалга түлэг дундаа ябажа байгаа. Теселев гээшэмнай үндэр наhатай болоно, наhанай амаралтада гараhаншье hаа, өөрынгөө үетэн Дамба Базаровтай, Литвиненко нүхэр түрүүтэй түрэл совхозойнгоо адууhа малда бардам хүрэмөөр үбhэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ хубитаяа оруулан, хүдэлжэ байба. 353 гектар газар эдэндэ даалгагдажа үгтэhэн юм. Сабшаланайнгаа үргасые hайжэ...руулан дээшэлүүлхын тула эдэ гурбан түхэреэн жэлэй туршада ехэ хүдэлмэри хэнэ. Эртэ хабарhaa эхилжэ, тэрэнээ бүртаг бүргааhанhaa, шулуу шохойhoo сэбэрлэнэ. Үбэлэй үедэ тошо халяажа, мүлhэ нилээд ехээр тогтоон суглуулна. Гадна наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ шадаха зэргээрээ гаргана. Урасхал үhанай гарадаггүй газарнуудынь бүлүүр станциин хүсөөр үhална.

Үнгэрhэн жэлдэ ажахын суута луговод А. В. Литвиненкын звеногой коллектив баян үргаса хуряагаа. Хамта дээрэнь 6 мянга гаран центнер үбhэ хуряажа, хэлэhэндээ хүрэhэн байна. Энэ хэрэгтэ дайнай ветеран, Сталинград шадар болоhон хатуу шанга тулалдаанда хабаадалсаhан гвардеец Иосиф Теселев хубитаяа бага бэшээр оруулhан гээшэ. Мүнөө амгалан үедэ «үбгэрөөб, үтэлөөб» гэлтэгүй, хамтын хэрэгэй түлөө оролдон ябаhан энэ хүнэй дайшалхы намтараар hонирхобобди.

—Холын тэрэ дүшэн нэгэдэхи оной декабрь hарада Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда мордоо hэм. 1942 оной март hарын 6-най үдэр минии алба хэжэ ябаhан сэрэгэй часть ородой эртэ урдын город Смоленск шадар байлдаанда ороо hэн. Би тиихэдэ таран пулемёт гүйсэд шудалаа hэм,—гээд нүхэр Теселев хөөрэхэ зуураа, хүндөөр hанаа алдана. —тэд үнишье болонгүй шархатаад, госпитальдо хэбтэхэ баатай болооб. Шархынгаа эдэгэhэнэй hүүлээр, август hарын эсэс багаар hэн ха, Сталинград руу зорюhон сэрэгэй частиин бүридэлдэ оролсоо hэм. Эндэ Волго Дон хоёрой хоорондохи газарай шанга байлдаанда хабаадалсааб. Хэды олон нүхэдөө алдаа гээшэбиб. Хэлэхэншье бэрхэтэй. Гайтайл хүндэ байгаа даа. Юрэ нигээд хөөрэхэ гэхэдэ, таатай зохид үгэшье олдохогүй хэбэртэй... —гээд, духа дээрээ суглараhан хүлhэ гарай аршуулаар арилгаба. Нэгэ хэды абяа аниргүй hуугаад, хөөрөөгөө үргэлжэлүүлбэ.

—Октябрь hарын 30-най үдэр дайсан эртэ үглөөнhөө ухэр бууугаар, миномёдоор манай тала руу буудажа захалба. Одоол шанга тулалдаан болоо hэн. Сэрэгшэн бүхэмнай дайсаниие даараха, илаха гэhэн эрмэлзэлтэйгээр дайлалдаа бэлэй. Энэ байлдаанда дахинаа хүндөөр шархатан, госпитальдо орожо, удаан саг соо аргалуулааб. Баруун нюдээ гэмэлтэhэн байгааб.—гэжэ дайнай ба ажалай ветеран Иосиф Петрович хөөрөө бэлэй.

Үнгэрhэн намар албанай хэрэгээр Хүрбын совхоз ошоходоо, ажахын түб болохо Тээгдэ hууринда хүүшанайнгаа танил Теселевтэй уулзажа, амар мэндээ мэдэлсэбэбди.- Сталинградай байлдаанда хабаадалсагшадтай — Петр Максимович Киселев, Алексей Кондратьевич Максимов гэгшэдтэй намайгаа танилсуулба.

—Сталинград шадархи эгээл үндэр Мамайн добуунай дайсанда абтаад байхада. Советскэ Союзай Герой А. И. Родимцевай командалга доро 13-дахи гвардейскэ дивизи эмхидхэн байгуулагдаhан юм. Катернууд болон онгосонуудта hуужа, Волго мүрэнэй баруун эрьедэ хүрэдэг байгаабди. Тиин Мамайн добуунииe дайсанай haбарhaa сүлөөлхын тула тулалдаанда хабаадалсаа hэм,—гэжэ миномётно расчёдой командир, гвардиин сержант П. М. Киселев хөөрөөгөө эхилбэ.—«Дэлхэйн хоёрдохи дайнай түүхэ» гэhэн номой табадахи боти абажа уншахадам, манай алдар суута 62-дохи армиин 13-дахи гвардейскэ дивизи тухай уран гоёор, сэдьхэлдэ дулааханаар бэшээтэй байгаа hэн. Мамайн добуунииe добтолон абалгын үедэ хатуу шанга тулалдаан болоо бэлэй. Дайсан тэндэhээ бүхы Сталинградые альган дээрэ мэтээр хаража байhан тула энэ үндэрые яашье алдахагүй гэжэ оролдоо. Гэбэшье бидэ, үнэн хэрэгэй түлөө тэмсэжэ ябаа совет сэрэгшэд сухарилтагүй урагшаа дабшажа, олон нүхэдөө алдабашье, урдаа табигдаhан дайшалхы зорилгоёо дүүргэhэн байнабди.

Пётр Максимович дайнай урда тээ Буряад орондомнай алба хэhэн, hүүлээрнь нэгэ үе ажаллаhан намтартай. Удаань Дунда Азида түрэhэн гараhан нютагтаа зорёо hэн. Арбан класс дүүргээд, 1942 оной зун Ташкент хотын ябаган сэрэгэй училищида абтаа. hуралсалаа дүүргэжэ үрдингүй август hарын эсэс багаар бусад нүхэдтэйгөө сүг Сталинград шадарай байлдаанда хабаадалсахаар мордоо бэлэй.

—Минии дайшалхы зам юрын юм. Хоёр хүл рууга хүндөөр шархатааб. Тиимэhээ дайсаниие өөрынь эшээндэ хүрэтэр намналсан хюдалсаха гэhэн бодолни хүсэлдөөгүй hэн. Гэбэшье манай 62-дохи армиин сэрэгшэд дайсанай эшээниие—рейхстаг абалгада хабаадалсажа, оройдонь Илалтын улаан туг үргөө. —гэжэ хэлэхэдэнь, ветеранай нюур шарайда урма баярай, омогорхолой мэдэрэл түрэдэг.

П. М. Киселев «Сталинградые хамгаалhанай түлөө» гэhэн медаляар шагнагданхай.

Хэлхээ холбооной взводой командир Алексей Кондратьевич Мартыновай дайшалхы намтар 1942 оной августын 6-да Сталинградые хамгаалгын байлдаанууднаа эхилhэн юм. Түрүүшын үдэрнүүдhээ эрэлхэг зориг харуулhанай түлөө хамагай түрүүндэ «Шэн габьяагай түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаа hэн. Удаань үбсүүндэнь Улаан Одоной орден, «Хойто Дон гаталhанай түлөө», «Дайшалхы габьяагай түлөө» гэhэн медальнууд ялараа бэлэй. 1944 оной апрель hарын 16-най үдэр гурбадахи Украинска фронтын сэрэгшэн А. К. Мартынов дайсанай hомоноhoo шархатан, түрэл нютагтаа бусажа ерэхэ баатай болоо hэн.

Сэрэгшэн, пулемётчик И. П. Теселев үнихэн саг соо нийтын адууhа мал харууhалалсаа. П. М. Киселев Хүрбын леспромхоздо тоо бүридхэгшөөр хүдэлөө. Олохон орден, медальнуудай кавалер А. К. Мартынов модошо дарханаар ажаллаа. Хэды олон байрын гэрнүүд, соёл культурын барилганууд тэрэнэй хабаалдалгатайгаар болхоогдоо гээшэб. Тоолон хэлэхэнь бэрхэтэй. Гадна амгалан тайбан сагтаа эрхим hайнаар хүдэлhэн Алексей Кондратьевич Мартынов «Ажалдаа шалгарhанай түлөө» медальда хүртэhэн байха юм.

—Аюулта дайнай hүүлдэ хэды олон жэл үнгэрөөб. Бидэ совет хүнүүд алтан hайхан дэлхэй дээрэ амгалан байдалай түлөө, эрхэ сүлөө, эб найрамдалай түлөө амин наhаяа хайрлангүйгөөр, баатарай үхэлөөр унаhан сэрэгшэн нүхэдэйнгөө дурасхаалда hүгэдэнэбди. Тэдээн тухайгаа, сэрэгтэ хамта ябаhан нүхэд тухайгаа үргэн ябаа залуу үетэндэ хөөрэн хэлэжэ ябаха нангин үялгатайбди.—гэжэ Алексей Кондратьевич Мартыновай хэлэhэн үгэнүүд ехэ удха шанартай.

Г. БАДМАЕВ,
журналист.

БҮХЭРОССИН ОЛИМПИАДАДА

Байгша оной январь hарада Улаан-Үдэдэ биологёор республиканска олимпиада үнгэрөө hэн. Тэндэ илаhан hурагшад Калинин хотодо мартын 25-hаа 28 болотор үнгэргэгдэхэ биологёор бүхэроссин түгэсхэлэй олимпиадада хабаадалсажа, эрдэм мэдэсээ туршалсаа. Манай республикаhаа тус олимпиадада хабаадагшад гэхэдэ, Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно районой 14-дэхи дунда hургуулиин 7-дохи классай hурагша Ю. Балалаева, Сэлэнгын районой Заозерный дунда hургуулиин 8-дахи классай hурагша К. Володькин, Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой 35-дахи дунда hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Ю. Анцукова, Хориин районой Тэгдын дунда hургуулиин 10-дахи классай hурагша Ю. Молоков гэгшэд болоно.

В. ЧЕРНЫХ,
эдир натуралистнуудай станциин методист.

СПОРТ · спорт · СПОРТ · Спорт · СПОРТ

ГАРРИ КАСПАРОВ ХАХАД ФИНАЛДА

Шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнэй түгэсхэлэй нааданай дүрбэнэй нэгэ хубида совет гроссмейстернүүд Гарри Каспаров болон Александр Белявскиин хоорондо шанга тэмсэлэй болоhон Москвагай «Спорт» гэжэ гостиницада бүхы дэлхэйн шатарта дуратайшуул гурбан долоон хоногой турша соо анхаралаа хандуулhан байгаа. Энэ уулзалгаар юундэ иимэ ехээр hонирхоhон байгааб гэхэдэ, эгээл залуу хоёр шатаршад наадаhан байгаа бшуу. Шанга тэмсэлэй эсэстэ Бакугай 19-тэй гроссмейстер 6:3 тоотойгоор болзорhoo урид илалта туйлаба. Мүрысөөнэй дүүрэмсээр хэдэн асуудалда харюусаха гүйлтатайгаар АПН-эй корреспондент Гарри Каспаровта хандаба.

—Белявскитай уулзалгынгаа дүнгүүдые ямараар сэгнэнэ гээшэбта?

—Түйлаhан урэ дүнгөөрөө тон ехээр сэдьхэлээ ханабаб. Мүрысөөнэй болзорhoo урид дүүрэhэн ушар шанга тэмсэл болоогүй гэнэ бэшэ. Тад hоргэ, hонирхолтой, шанга тэмсэл болоо. Ондо ондоо арга онолой, стратегиин тэмсэл болоhон байна. Минии шэлэhэн стратеги эгээл таарамжатай hайн, али бүхы ушар байлалые хараада абаhан байгаа гэжэ багсаамжалнаб. Намтай наадаhан Александр Белявский тон бэрхэ шатаршадай нэгэниинь юм. Гэбэшье тэрэ нэгэ янзаар наадаа гээд тэмдэглэлтэй. Зарим ушарта энэнь тэрээндэ түhалдаг. Энэ удаала тэрэ уулзалгын үрэ дүнгүүдhээ тон зүб тобшолол саг соогоо хэжэ шадаагүй гэжэ hананаб.

—Гроссмейстернүүдэй мүрысөөнэй зохёохы талада шатарта дуратайшуул хододоо ехэ анхарал хандуулдаг гээшэ. Наадаhан партинууд соо ямарыень онсолон тэмдэглэжэ шадаха байнабта?

—Үнэхөөрөөшье, энэ талаhaань хаража үзэхэдэ, наадан hайнаар үнгэрөө. Гэбэшье тэнсэлгээр дүүрэhэн богонихон долоодохи парти теоретическэ талаараа эгээл hонирхолтой байгаа. Эндэ хоёр талаhaа hонирхолтой олохон вариантнууд наадагдаба. Минии шүүhэн партинууд сооhоо хоёрдохи ба наймадахи партинуудые эгээл урагшатай hайн гэжэ тоолоноб. Белявскиин шүүhэн дүрбэдэхи парти тон hонирхолтойгоор үнгэрөө hэн.

—Ойрыннай түсэбүүд ямар бэ?

—Мүнөө дээрээ амарха байнаб. Хэрбээ шатарай түсэбүүд тухай хэлэхэ болоо hаа, июль hарада Болгарида үнгэргэгдэхэ командаараа Европын чемпионат минии хабаадаха түрүүшын ехэ мүрысөөн болохо юм. Тэрээндэ бэлдэхэ байнаб. Портиш-Корчной хоёрой мүрысөөнэй хойноhoo эгээл анхаралтайгаар адаглаха байhамни элитэ. Юундэб гэхэдэ, илажа гарагшатайнь хахад финалда наадахаб.

—Наадаха хүнүүд тухайдаа юун гэжэ бодомжолнобта?

—Портиш болон Корчной ондо ондоо шатаршад. Мүн лэ ондоо хүнүүд юм. Яагаашье hаа, тэдэнэй түд бүхэниинь мүрысөөнэй баян дүй дүршэлтэй. Тиимэhээ хахад финалда бэлдэлгымни түсэб заабол хэн нэгэнтэйнь наадаха байhанhaa тон ехээр дулдыдахагүй юм гэжэ hананаб. Би тэдэнэртэ орходоо залууб. Тиимэhээ энэ ушарые hамбаашалан хэрэглэхые хүсэнэб.

М. БАКЛАНОВ.
(АПН).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» мартын 26-да үнгэргэгдэhэн 13-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 1.054607 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (24 карточка) таагшад — 2.752 түхэриг, дүрбэн номер (2.115 карточка) тааhан хүнүүд — 44 түхэриг, гурбан номер (39.321 карточка) таагшад 4 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 3.749518 билет ороо. Табан номер (5 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1.709 карточка) тааhан хүнүүд — 215 түхэриг, гурбан номер (64.244 карточка) тааhан хүнүүд 11 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 13-дахи тиражай шүүбэринүүд апрелиин 6-hаа майн 6 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ГОЁ ҺАЙХ[АН] СПОР[Т]

А. ТИХОН[...]

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «КПСС-эй областной комитедтэ». «Сэсэн мэргэн оюун ухаата, гал дүлэтэ революционер»—Карл Марксын түрэhөөр 165 жэлэй, наhа бараhаар 100 жэлэй ойдо зорюулагдаhан Москвадахи баярай суглаан тухай материал (Эхин). Нютагай hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Сэсэн мэргэн оюун ухаата, гал дүлэтэ революционер» (түгэсхэл). «Фермэнүүдые комплексноор оньhожоруулха»—А. Федоровой статья. «Правда Бурятии» газетэдэ ерэhэн харюунууд. Ц. Цыренжаповай фото-мэдээсэл.

Гурбадахи хуудаhанда. «Бэлигтэйшүүл тодорбо» — Ц. Цыренжаповай фоторепортаж. Шэнэ номууд. «1918 он»—А. Зевелевэй статья. Уласхоорондын hонин.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Ногоон нүхэрөө хамгаалхая бэлэнбди»—А. Меньшиковой информаци. «Ой модо унагаахада, ан амитад хосорно»—В. Михеевэй статья. «Хозяюшка». Ой соо болоhон ушарнууд. Апрелиин 1-нэй hонин. Соносхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Родом из детства». Эно Рауд» гэhэн дамжуулга. 10.40 — Мультфильм. 11.00 — «Юность Максима» — уран hайханай фильм. 12.35— Шэнэ hонин. (12.40 хүрэтэр). 16.40 — Шэнэ hонин. 16.35— Баримтата фильм. 17.05 — «Москва шадарай тосхоной мүнөөнэй ба ерээдүйн байдал». 17.35 — «Ород хэлэн». 18.05 — Даалгагдаhан хэрэгэй түлөө хүнэй харюусалга тухай дамжуулга.

Улаан-Үдэ. 18.45 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.15 — «Зураг бүхэндэнь—наран». 19.30 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 19.50—Брестскэ областиин Каменецкэ районой «Советская Белоруссия» колхозой түрүүлэгшэ, Социалис Ажалай Герой В. Л. Бедули үгэ хэлэхэ. 20.00 — Арадай аялга дуунууд. 20.15 — Останкинадахи концертын студида шог зугаагай, энеэдэ нааданай үдэшэ. 22.00 — «Время». 22.35 — «Ородой музей». 23.05 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.20 — И. Армсгеймэрэй «Привал кавалерии» гэhэн нэгэ актатай балет. Ленинградай Гүрэнэй оперо, баледэй Бага театрай зүжэг.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная— 2-54—54, зам. редактора 2-68-08, зам. редактора—2-62-62. отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61 машинное бюро—2-57-63, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-01381, Заказ № 76. Индекс 04649.